

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2022
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmioty:</i>	Język białoruski Język ukraiński Język litewski Język kaszubski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy Poziom rozszerzony
<i>Terminy egzaminów:</i>	17 maja 2022 r. – poziom podstawowy język białoruski język ukraiński język litewski 18 maja 2022 r. – poziom rozszerzony język białoruski język ukraiński język litewski 20 maja 2022 r. – język kaszubski
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	19 września 2022 r.

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Danuta Pioch (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)
Monika Sydor (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Andrzej Kaptur (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.gov.pl
www.cke.gov.pl

Spis treści

I. JĘZYK BIAŁORUSKI	4
Poziom podstawowy	4
1. Opis arkusza	4
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	5
3. Przebieg egzaminu	6
4. Podstawowe dane statystyczne	7
Poziom rozszerzony	9
Komentarz	10
II. JĘZYK UKRAIŃSKI.....	17
Poziom podstawowy.....	17
1. Opis arkusza	17
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	18
3. Przebieg egzaminu	19
4. Podstawowe dane statystyczne	19
Poziom rozszerzony	22
1. Opis arkusza	22
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	22
3. Przebieg egzaminu	23
4. Podstawowe dane statystyczne	24
Komentarz	25
III. JĘZYK LITEWSKI	45
Poziom podstawowy.....	45
1. Opis arkusza	45
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	46
3. Przebieg egzaminu	47
4. Podstawowe dane statystyczne	47
Poziom rozszerzony	51
1. Opis arkusza	51
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	51
3. Przebieg egzaminu	52
4. Podstawowe dane statystyczne	53
Komentarz	55
IV. JĘZYK KASZUBSKI.....	72
Poziom rozszerzony	72
1. Opis arkusza	72
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	73
3. Przebieg egzaminu	74
4. Podstawowe dane statystyczne	75
Komentarz.....	77
Wnioski i rekomendacje	92

Język białoruski. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2022 egzamin maturalny z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 marca 2020 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka białoruskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Мозам не ахопіш*, którego autorem jest Міраслаў Грыка, odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Калорыі шчасця* (autorka: Наталля Кур'ян) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch tematów do wyboru: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu prozatorskiego i brzmiał *Што значыць быць героем? Паразважай над пытаннем на падставе ўрыўка апавядання Макаркавых Волька Кузьмы Чорнага, усяго твора і выбранага тэксту культуры. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji utworu lirycznego (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia), *Асеннім вечарам*, którego autorem jest Янка Купала.

Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		129
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	129
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	129
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	129
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	74
	mężczyźni	55
	bez dysleksji rozwojowej	123
	z dysleksją rozwojową	6

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	1
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	1

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		17 maja 2022	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		170 minut	
Liczba szkół		2	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		4	
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)		0	

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, z późn. zm.).

³ Ustawa o systemie oświaty (Dz.U. z 2021 r. poz. 1915, z późn. zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	129	6	100	70	100	71	17
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	129	6	100	70	100	71	17

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

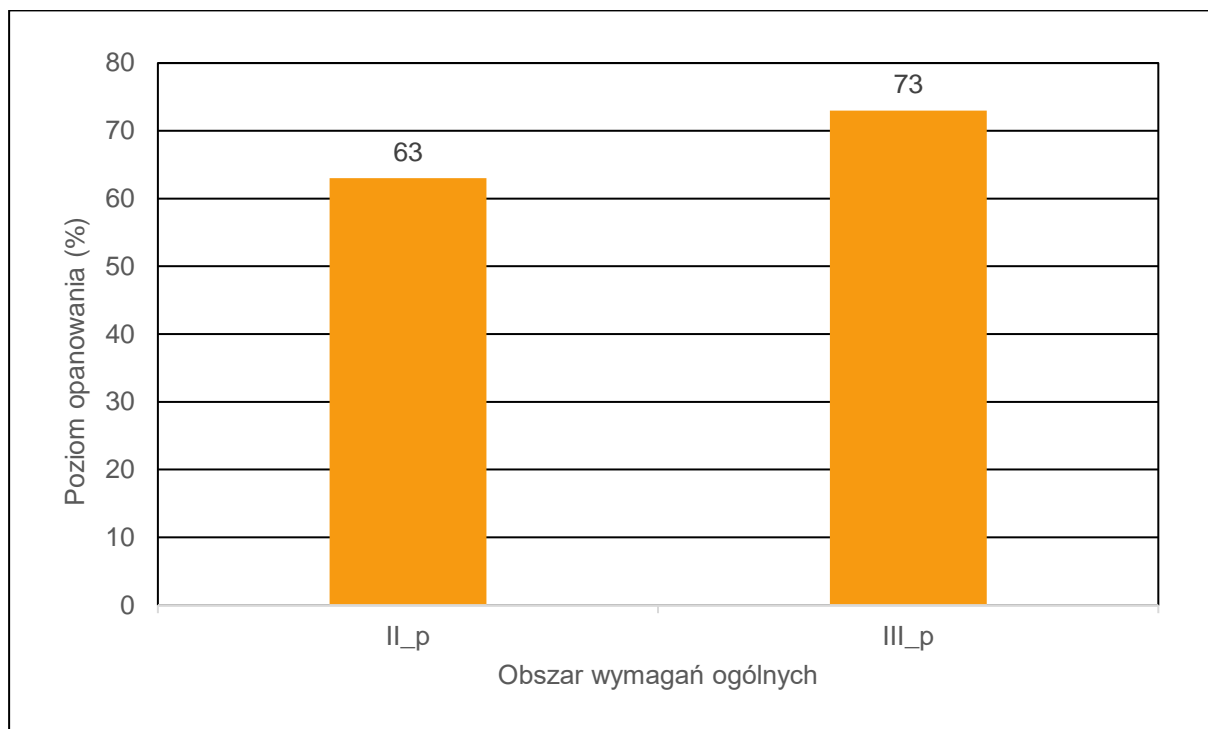
TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADA

Wymagania egzaminacyjne 2022			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G), gdy szkoły podstawowej – (SP).</i> Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym [...].	3.11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów (G).	39
2.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.3) zna pojęcie stylu [...] (gimnazjum). 2.7) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu [...].	62
3.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	60
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	64
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia)	58
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu [...], potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	67
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	52

8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] związków frazeologicznych).	79
9.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.13) dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (terminy naukowe) [...]. (G)	72
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej. 1.2) rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna, mała ojczyzna, społeczność, naród, społeczeństwo, obywatelstwo.	73
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (G); 4.5) odczytuje treści symboliczne utworu; 4.8) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego [...].	96
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera argumenty, porządkuje je [...], dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	91
Spójność lokalna			89
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego.	82
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (G); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (G); 3.14) stosuje poprawnie różne rodzaje zdań we własnych tekstach [...] (G); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (G); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	59
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (G); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (SP); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (SP).	59

WYKRES 1.

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język białoruski. Poziom rozszerzony

W tym roku szkolnym do egzaminu przystąpiła jedna osoba, 15 osób to laureaci i finaliści olimpiady z języka białoruskiego, którzy byli zwolnieni z egzaminu maturalnego i na świadectwie mają wpisany wynik maksymalny.

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów, w tym redagowania streszczenia, oraz badały świadomość językową zdających. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

W tegorocznej edycji egzaminu w części testowej nie było zadań bardzo trudnych.

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu było zadanie 1. (poziom wykonania – 39%), polegające na dobraniu czterech synonimów do słów podanych w poleceniu. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się rozumieniem sensu całego tekstu oraz znajomością zasobów leksykalnych języka białoruskiego. Często występującym błędem było stosowanie polonizmów.

Zadanie 7. okazało się nieco łatwiejsze dla zdających (poziom wykonania – 52%). Poprawne rozwiązanie zadania wymagało przyporządkowania trzech pytań do konkretnych trzech akapitów. Za udzielenie trzech poprawnych odpowiedzi zdający otrzymywali 1 punkt. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się rozumieniem sensów poszczególnych akapitów. Zadanie wymagało analizy treści akapitów oraz wnioskowania. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych zdań.

Również do zadań umiarkowanie trudnych należały zadania: 5. (poziom wykonania – 52%), 3. (poziom wykonania – 60%), 2. (poziom wykonania – 62%), 6. (poziom wykonania – 67%).

Zadanie 5. wymagało napisania streszczenia. Poprawnie zredagowane streszczenie powinno zawierać jasno sformułowany temat tekstu oraz adekwatny poziom uogólnienia istotnych kwestii, które w związku z tym tematem zostały w artykule podjęte. Ponadto powinno być ono logicznie spójne i mieć liczbę wyrazów zgodną z określoną w poleceniu (od 40 do 60). Aby prawidłowo rozpoznać strukturę tematyczno-rematyczną tekstu, zdający powinien był uważnie przeczytać tekst źródłowy, przeanalizować go i odpowiedzieć na pytania wyznaczające strukturę streszczenia: o czym jest mowa w tekście? (temat), co mówi się w tekście na dany temat?, a następnie zredagować poprawną językowo wypowiedź. Zdający tracili punkty przede wszystkim za błędnie określony temat tekstu oraz brak adekwatnego uogólnienia. W kilku pracach zdający nie podjęli próby napisania streszczenia.

Zadanie 3., zamknięte, sprawdzało rozumienie znaczenia słowa *уџ*. Zdający mieli wskazać, w jakim znaczeniu występuje to słowo w trzecim akapicie tekstu. Błędne odpowiedzi

dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych w poleceniu słownikowych znaczeń tego wyrazu.

W zadaniu 2. należało wybrać styl, do jakiego należy tekst, oraz podać jedną cechę tego stylu. Należało wskazać styl publicystyczny. Zdecydowana większość poprawnie wskazała styl tekstu. Część zdających miała kłopot z podaniem cechy stylu publicystycznego.

Zadanie 6. polegało na wyjaśnieniu tytułu tekstu. Wymagało ono uważnego przeczytania tekstu, analizy treści oraz wnioskowania. Część zdających błędnie przeczytała tytuł tekstu jako *Kolory szczęścia* zamiast *Kalorie szczęścia* i podała jego błędną interpretację.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Do zadań łatwych należały zadania: 9. (poziom wykonania – 72%) i 8. (poziom wykonania – 79%). W tegorocznej edycji egzaminu w części testowej nie było zadań bardzo łatwych.

W zadaniu 9., zamkniętym, należało wskazać, do której grupy środków językowych należą słowa: *зедон, эндарфіны, калорыі*. Zdający w większości poprawnie wskazywali, że są to terminy naukowe. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich zawartych w poleceniu dystraktorów.

Zadanie 8., otwarte sprawdzało rozumienie znaczenie związku frazeologicznego *чорны дзень*. Część zdających opisywała swoje uczucia związane z *czarnym dniem*, zamiast wyjaśnić znaczenie frazeologizmu.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁴

Stopień opanowania umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku białoruskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym (powieść *Макаркавых Волька*, którego autorem jest Кузьма Чорны, oraz wiersz *Асеннім вечарам*, autor – Янка Купала) sprawdzało zadanie 9. Zdający mieli do wyboru dwa tematy: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Punktem wyjścia do napisania każdego z nich była praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu poematu ukierunkowana poleceniem zawierającym zagadnienie, które należało rozważyć. W drugim temacie (nieukierunkowana interpretacja wiersza) należało samodzielnie sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Тэма 1. Што значыць быць героем? Паразважай над пытаннем на падставе ўрыўка апавядання *Макаркавых Волька* Кузьмы Чорнага, усяго твора і выбранага тэксту культуры. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od zdającego napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło rozważenie, na czym polega bycie bohaterem i rozstrzygnięcie tego problemu. Tekst literacki, który znalazł się w arkuszu, to fragment powieści *Макаркавых Волька*, którego autorem jest Кузьма Чорны. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu tekstu, określić jego problematykę i sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do całości utworu oraz wybranego tekstu kultury.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1.) ocenionego na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 1.

На сваёй пачатку многа людзей, але толькі ~~некаторыя~~ некаторыя з іх гэта героі. Май тэзіс такі: быць героем гэта значыць быць чалавекам, які жыве добра і ўсё захавана з выкаароднасцю. Героі гэта людзі, якія павінны сустракацца з вялікай пашанай. У пачну свае разважанні ад самага ~~гэта першы аргумент~~ ~~гэта першы аргумент~~ ~~гэта першы аргумент~~ гэта першага аргумента. Герой - чалавек, які ~~жыве добра~~ жыве добра на крыўду яка выйшла ад другога чалавека, усё яму адпавядае. У апавяданні Кузьмы Чорнага „Макаркавых

Волька" єсь сапраўднай герайна - Волька. Гэта мамаражэ жанчына, лекар. Яна здольна драматична Сааррону Вудзтойто - чалавек^а, які прыйшоў прычынай клопотаў у жыццкі Волькі і яе сям'і. Волька рашыла лечыць Сааррону нязмедзжым на тое, што яна згаішыа чаравікі даносяў на яе, пісаных праз Сааррона. Яна герайна таліу што свато прадрес^іта паставіла над сваімі ~~жыццямі~~ Эмоцыямі.

Па-другое, герай - гэта чалавек, які ~~памятае~~ ^{нашатае} ~~памятае~~, нават наша смерці пра блізкіх людзей, клопачына пра іх дабро. Мут таксама Волька з апавяданні "Макарэвіч Волька" Кудрышэ Чаргала адзначаема герайзімам. Яна, калі яшчэ вучылася вышчала банк^{ам} грошні, Волька пасля смерці банькоў таксама пра іх не забыла. Яна рашыла пабудавалю агароджа вакол іх маі^{цкі} Яна не ~~была~~ была ігарантчай. Яе пошыць пра ~~жыццямі~~ рагмедзжыне гэтага важнага шесна гэта доказ, што Волька была гераем.

Чаровны аргументамі, єсь значэнне слова герай як чалавек, які ў цяжкі час не паддаецца і робіць усё, каб выратавалю дружна чалавек. Валодзе з твора "Калі хочацца жыць" гэта прыклад ~~така~~ ^{герая} такога ~~герая~~ ^{герая}. Валодзе і яго сябар - ~~Аліша~~ Аліша гэта саідаты. Яны мамаражэ, а ўжо на фронце вайны. Калі Аліша застае ранны, Валодзе не задржася, каб пакінуць сябра. Хлопец вачыць аб тое, каб выратавалю ^{усё} ~~всё~~ і свайго сябра. Яго пастава вельмі герайчэй, ён здольны ра не думатна толь^{кі} пра свае добра, каб яму было чёткай выратавалю. Валодзе ўжее рэзюкавалю

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów jedynie za poprawność rzeczową, spójność lokalną i stosowny styl. Obniżona punktacja jest za koncepcję interpretacyjną, kompozycję oraz niepogłębione uzasadnienie tezy interpretacyjnej. Zdający zawarł w pracy uzasadnienie częściowo trafne, argumenty na rzecz odczytania utworu nie wynikają ze sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych oraz kontekstów interpretacyjnych.

Przykład 2.

В моей работе напишу об вершам
Янки Купалы „Асеніім беларам”. Ужсе
саммі заголоўек расказывае нам аб
тым, ми просытае у верша. А аўтар
піша аб думцы у яго голове. Ад першым
сказе ми пытае што асени не помагае
у добрай падрусе. Аўтар ужымі рима
напршеченнего. В далшой часце верша ми пытае
пытает аб мінулымі памітках. Што было
у жыцце аўтара. У хетай часце ми

довадуем ая што падметам лірычным
~~яко~~ ~~яко~~ сам аўтар- Янка ~~Кор~~ Купала.
 Атраасфера такая еста в вершы еста сму
 тная і носталгічная. В вершы мы можам
 працітаць што што ~~дэлае~~¹⁰⁰ ~~твора~~ твора
 тварчасць верша на дзверэ. Малка аўтар
 ня можа ¹⁰⁰ запомяць ад лічуўшых справах
 у яго голове еста думка ад тым што ~~бы~~
 было. Абра аўтар жа ~~сказа~~¹³⁰ ~~сказа~~ сказа
 што абрал ~~э~~ эту сцэтыку ~~жыцця~~¹³⁰ ~~жыцця~~ жыцця.
 Верш еста огені смутны і вправадае негатыўную
 энэргію. Ад ф. фінале верша аўтар пытаецца
 нас „Каг толькі царнец безустанне?“¹³⁰ ~~130~~
 што ян не знае по тому родіся і жыць
 у хетым ~~свёте~~¹³⁰ ~~свёте~~ свёте. Верш напісаны ~~а~~ ~~оста~~
 в жыцці акрае жыцця Янка Купала і
 не еста пазітыўны. Астаецца нас
 зматкаваць з думкай аб жыцці. Не
~~можна~~ мне будзеца што Янка Купала
 не конешна хотел ~~што~~ ~~каг~~ ~~этой~~ ~~вершы~~
 бы дастуліць усім людзі. Не по тому
 што это ~~э~~ ~~смутны~~²⁰⁰ ~~верш~~ ~~только~~ ~~это~~
 прыватны дзела аб туства не веселого
 тэлавіека. В іншых дзелах Янка Купала,
 мы познаем веселую версе Купала. ~~Верш~~
 С етом вершам можаць утокса ~~жыць~~²⁰⁰ ~~жыць~~ жыць
 катары мае большо лет і жыць тут
 много лет. Верш ость не дугі і ~~по~~ ~~тому~~
~~калі~~ ~~читае~~ ~~яго~~ ~~не~~ ~~цел~~ ~~зметеня~~ ~~Верш~~
 мне огені падобалая і могу ~~а~~ ~~чита~~²⁰⁰ ~~чита~~ читаць
 велі разов.

Język ukraiński. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2022 egzamin maturalny z języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 marca 2020 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka ukraińskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Пізнаючи світ Лесі Українки*, którego autorką jest Лариса Брюховецька, odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte; do tekstu *Українська мова в Інтернеті* (autor: Сергій Чемеркін) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu prozatorskiego i brzmiał *Трагедія зради самого себе. Поміркуй над проблемою, беручи до уваги наведений уривок твору і весь твір Лесі Українки Лісова пісня та звернися до іншого тексту культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji utworu lirycznego (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Ми тебе зовсім марнуєм*, którego autorem jest Григорій Сковорода.

Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		59
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	59
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	37
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	21
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół publicznych	59
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	40
	mężczyźni	19
	bez dysleksji rozwojowej	56
	z dysleksją rozwojową	3

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieśłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		17 maja 2022	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		170 minut	
Liczba szkół		5	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)		0	

Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	59	28	96	76	80	72	15
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	59	28	96	76	80	72	15

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

²Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, z późn. zm.).

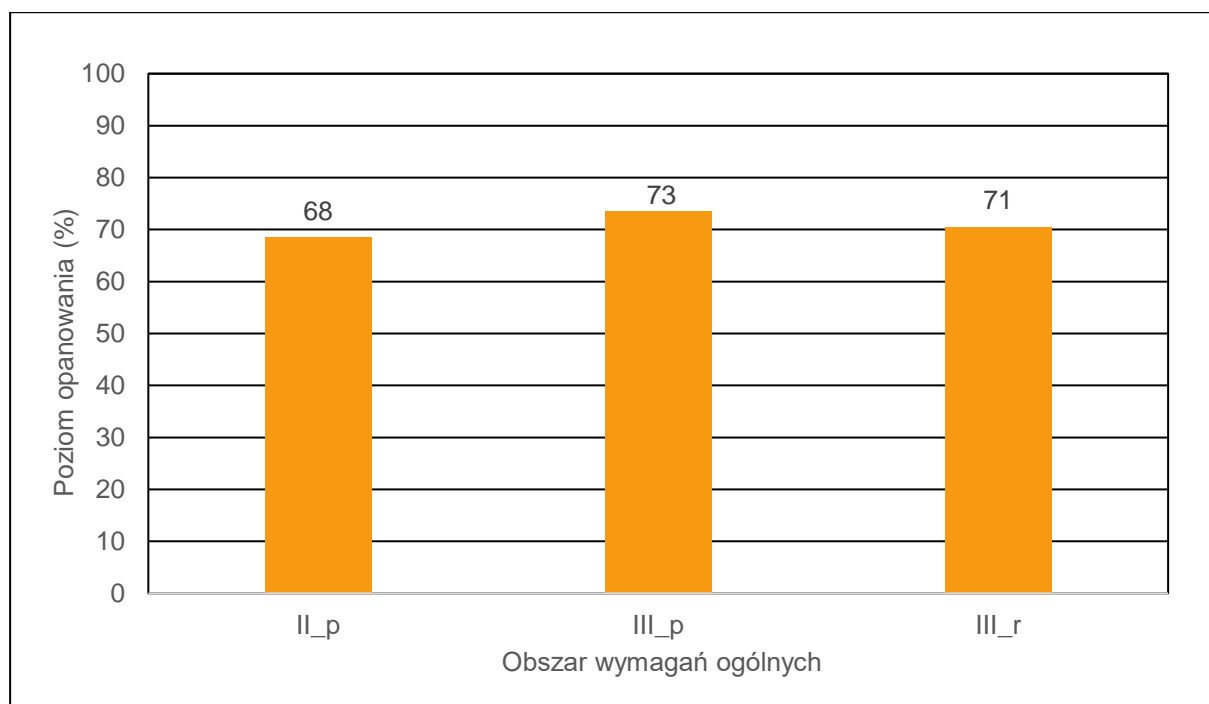
³ Ustawa o systemie oświaty (Dz.U. z 2021 r. poz. 1915, z późn. zm.).

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2022			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G), gdy szkoły podstawowej – (SP).</i> Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim [...] zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens [...].	85
2.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu [...], potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	73
3.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...].	86
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.7) wskazuje [...] zastosowane w tekście środki językowe [...].	56
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.6) rozpoznaje [...] ([...] intencje nadawcze).	83
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego [...].	86
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	71
8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	5
9.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...].	58
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej.	75
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. III. Tworzenie wypowiedzi.	4.7) określa problematykę utworu (G); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	75

Zamyśl kompozycyjny		3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (G); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).	74
Spójność lokalna			92
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (G).	90
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (G); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (G); 3.14) stosuje poprawnie różne rodzaje zdań we własnych tekstach [...] (G); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (G); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	64
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (G); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (SP); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (SP).	55

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język ukraiński. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

Egzamin z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. dotyczył tekstu *Ніколи не обнімаю дерев* (autor: Тарас Прохасько) i brzmiał *На основі наведеного фрагменту сформулюй проблему та обміркуй її. Використай тези й роздуми з тексту і звернися до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів*, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Балада про соняшник* (autor: Іван Драч) i wiersza *Березень* (autor: Григорій Чубай).

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		33
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	28
	z techników	5
	ze szkół na wsi	3
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	11
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	11
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	8
	ze szkół publicznych	32
	ze szkół niepublicznych	1
	kobiety	22
	mężczyźni	11
	bez dysleksji rozwojowej	31
	z dysleksją rozwojową	2

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		18 maja 2022	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		180 minut	
Liczba szkół		19	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ⁴ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁵	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁵ (art. 44zzz)		0	

⁴ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁵ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

Podstawowe dane statystyczne

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	33	0	100	78	93	71	25
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	28	0	100	76	93	70	27

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

POZIOM SPEŁNIENIA WYMAGAŃ W ZAKRESIE TWORZENIA WYPRACOWANIA NA POZIOMIE ROZSZERZONYM (WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ ORAZ INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ UJĘTYCH ŁĄCZNIE)

Wymagania egzaminacyjne 2022			
	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania (%)
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...] i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej.	63
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (G); 4.1) R wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (poznawczym, estetycznym i etycznym); 4.6) R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.	82
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (G); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioski).	64
Spójność lokalna			89

Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (G).	86
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (G); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (G); 3.14) stosuje poprawnie różne rodzaje zdań we własnych tekstach [...] (G); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (G); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	76
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (G); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (SP); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (SP).	77

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów, w tym redagowania streszczenia, oraz badały świadomość językową zdających. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu było zadanie 8., poziom wykonania – 5%, polegające na przyporządkowaniu słów do konkretnych związków wyrazowych. Zadanie wymagało wnikliwej analizy treści akapitów oraz wnioskowania. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych związków wyrazowych.

Umiarkowanie trudne były dwa zadania: 4. (poziom wykonania – 56%) oraz 9. (poziom wykonania – 58%). Oba zadania dotyczyły warstwy językowej tekstów.

W zadaniu 4., zamkniętym, należało zaznaczyć cechy języka pierwszego tekstu. Część zdających błędnie doszukała się w tekście wyrazów archaicznych oraz przewagi naukowej terminologii.

Zadanie 9. sprawdzało rozumienie czytanego tekstu oraz znajomości zasobu leksykalnego języka ojczystego. Polegało ono na przyporządkowaniu do słów obcego pochodzenia: *Інтернет, трансформація, комунікація, лінгвіст* ich ukraińskich odpowiedników. Błędne odpowiedzi dotyczyły słów: *Інтернет, трансформація, комунікація*.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

W tegorocznej edycji egzaminu w części testowej nie było zadań bardzo łatwych.

Do zadań łatwych należały zadania: 7. (poziom wykonania – 71%), 2. (poziom wykonania – 73 %), 5. (poziom wykonania – 83 %), 1. (poziom wykonania – 85 %), 3. (poziom wykonania – 86 %), 6. (poziom wykonania – 86 %),

Zadanie 7. sprawdzało rozumienie czytanego tekstu oraz umiejętność wnioskowania.

Zdający, w formie dwóch argumentów, mieli wyjaśnić sformułowanie *продукт спілкування*, wówczas otrzymywali 1 punkt. Niewielka liczba zdających nie podjęła się rozwiązania zadania. Część zdających otrzymała za odpowiedź 0 punktów ponieważ podawała jeden argument.

Zadanie 2. dotyczyło struktury językowej tekstu i wymagało wyjaśnienia funkcji inicjalnych wyrażeń metatekstowych *po pierwsze, po drugie*. Większość zdających poprawnie określiła funkcję tych wyrażeń. Błędne odpowiedzi polegały na interpretacji treści akapitów, w których wystąpiły ww. wyrażenia, zamiast wskazaniu ich funkcji w konstruowaniu autorskiego wywodu.

W zadaniu 5., zamkniętym, należało wybrać akapit, który mówił o „sekretności specyfiki sztuki teatralnej”. Zdecydowana większość zdających zrozumiała tekst i poprawnie wybrała numer akapitu. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich podanych numerów akapitów.

Zadanie 1.– otwarte, także było dla zdających łatwe. Sprawdzało rozumienie czytanego tekstu oraz umiejętność parafrazy przeczytanego fragmentu. Zdający swoimi słowami miał wyjaśnić jedną z głównych myśli tekstu, czyli na czym polega uniwersalny charakter twórczości Łesi Ukrainki. Błędne odpowiedzi świadczyły o niezrozumieniu słowa *uniwersalny*.

W zadaniu 3., zamkniętym należało wybrać w jakim znaczeniu występuje słowo *дія* w podanym w poleceniu zdaniu. Zdający mieli do wyboru cztery znaczenia, które podaje *Словник української мови*. Aby udzielić poprawnej odpowiedzi należało przeanalizować zdanie w kontekście treści całego tekstu. Część zdających błędnie wskazała odpowiedź A, która nie dotyczyła tekstu.

Zadanie 6. wymagało napisania streszczenia. Poprawnie zredagowane streszczenie powinno zawierać jasno sformułowany temat tekstu oraz adekwatny poziom uogólnienia istotnych kwestii, które w związku z tym tematem zostały w artykule podjęte. Ponadto powinno być ono logicznie spójne i mieć liczbę wyrazów zgodną z określoną w poleceniu (od 40 do 60). Aby prawidłowo rozpoznać strukturę tematyczno-rematyczną tekstu, zdający powinien był uważnie przeczytać tekst źródłowy, przeanalizować go i odpowiedzieć na pytania wyznaczające strukturę streszczenia: o czym jest mowa w tekście? (temat), co mówi się w tekście na dany temat?, a następnie zredagować poprawną językowo wypowiedź.

Tracili oni punkty przede wszystkim za błędnie określony temat tekstu. W kilku pracach zdający nie podjęli się napisania streszczenia.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁶

Zadanie 10. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku ukraińskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym (dramat *Лісова пісня*, którego autorką jest Леся Українка, oraz wiersz *Ми тебе зовсім марнуєм*, autor: Григорій Сковорода). Zdający mieli dwa tematy do wyboru: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Punkt wyjścia do napisania każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu dramatu ukierunkowana poleceniem zawierającym zagadnienie, które należało rozważyć. W drugim temacie (nieukierunkowana interpretacja wiersza) należało samodzielnie sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innego tekstu kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Тема 1. Трагедія зради самого себе. Поміркуй над проблемою, беручи до уваги наведений уривок твору і весь твір Лесі Українки *Лісова пісня* та звернися до іншого тексту культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od osoby zdającej napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło wielostronne rozważenie na czym polega tragedia zdrady samego siebie. Tekst literacki, zamieszczony w arkuszu, to fragment dramatu *Лісова пісня*, którego autorką jest Леся Українка. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu tekstu, określić jego problematykę i sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację – logiczny wywód, aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do całości utworu oraz wybranego tekstu kultury. Temat 1. wybrała zdecydowana większość zdających – 54 osoby, temat 2. – 5 osób.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1.), w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

⁶ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Przykład 1.

Чим модина відрізняється від решти істот,
 що населяють нашу планету? Варіантів
 відповіді досить багато: рівнем цивілізації,
 інтелектом, технологіями тощо. Але ~~я~~ ^{мене цікавить} ~~відрізняє~~
~~за~~ ^{така} ~~таку~~ найцікавішу хитку, і водночас
 найімовірніше цікаву тему: у відашенні власною
 "я". Чим я є для себе? Чого я
 вартую? Навіщо "я існую?" — ці та інші
 безліч питань ховає в разі буму в голові
 у кожного. У десь до мого віку більшість
 людей знаходить на них відповіді. Ні, не
 для молодства в цілому. Для себе.
 Тим не менш, часом буває так, що
 ця відповідь може змінитися. Дехто, про
 які мрії стають мідми, а життя може
 кардинально змінити свій рух. У дзвігачі
 це нормально, коли модина змінюється, та
 буває і так, що модина робить це.

„Катерина“ Тараса Шевченка. Що в одному, що в другому творі героїні через погоню за коханнями втрачають себе та можливість жити щасливо вдома. Ризикувати в житті зважати варто, але це потрібно робити, зваживши всі „за“ і „проти“, а не бездумно віддаватися батанню, яке змінює твоє життя та тебе зсередини, і дає вигай в негативну сторону. Не варто задувати хто ти і зівки.

А іноді, під виглядом того що у людини „залізни примути“ насправді дуге нестабільне внутрішнє „я“. І хто ж може бути кращим прикладом такої внутрішньої деструкції, як безіменний гекіст „я“ з твору Миколи Хвильового „Я – Романтика“. Символічно, що сам автор ^{безіменного} називає головного героя „я“, тим самим показуючи його внутрішню самоствореність.

Безіменний гекіст настільки замилюється в цю ідеологію, що вока повністю витісняє ^{навіть найголовнішу} цінності самого чоловіка, через ~~які~~ ^{що} він зрештою вбиває власну матір – найдорожчу для нього людину. Він не просто зраджує, а навіть втрачає самого себе, перетворюючись на одну

з безчисленних марієток ^{політичного} ретиму. На його прикладі трагедію зради самого себе видно найгітніше, бо що може бути очевидніше, ніж „я”, що, власне, ~~це~~ це „я” і втрачає? Отже, перейдемо до висновків. Мотив втрати зради себе міжно переіметеній з нашою літературою та її культурою загалом, бо так вже історично склалося, що люди думають лише про те, який прекрасний інший, серед що прагнуть змінити своє життя ~~і~~ ^{добитися} ~~аби~~ ^{цього} ~~було~~ „як в інших”, ~~прагнути~~ ^{добитися} ~~цього~~ ^{кращого}. Так було завжди, і навіть зараз не всі ми, зрозумілим його хочемо від життя, не пиємо собі все, з думкою що треба змінити ^{в собі} ~~щось~~. Розуміння ^{часів} ~~приходить~~ з часом, але єто одна: кожен з нас унікальний, зі своїм „я”, і його не можна втратити, а тим паге зраджувати. ^{звідомо}

Zdający zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował trafne rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia).

Тема 2. Проаналізуй наведений твір. Визнач тезу й обґрунтуй її. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів wymagał interpretacji wiersza *Mi тебе зовсім марнуєм*, którego autorem jest Григорій Сковорода

Interpretacja utworu lirycznego wymagała od zdających określenia nadrzędnego sensu wiersza, a tym samym wyznaczenia tezy lub hipotezy, której następnie zostanie podporządkowany wywód argumentacyjny. Powinien on zawierać pogłębioną interpretację tekstu z odwołaniem do kontekstów oraz uwzględniać funkcjonalną analizę środków i tropów stylistycznych. W kilku pracach podjęto próbę funkcjonalnej analizy środków i tropów

stylistycznych. Jednak sprawne posługiwanie się językiem ojczystym, wykorzystanie wiedzy i umiejętności z poetyki oraz dbałość o spójność wypowiedzi i porządek argumentacyjny pozostają dla zdających wciąż dużym wyzwaniem.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów we wszystkich kryteriach. Odwołał się do kontekstów spoza wiersza oraz przedstawił pogłębioną analizę.

Przykład 2.

Темі нетривалості та марнування людського життя торкалися багато видатних літературних діячів, поетів та письменників. Зрештою, філософія також ставила собі за завдання накреслити вірний взірць життєвої діяльності людини, як повинна вона ставитися до довкілля, до людей, до себе самої. Третьою Сковорода – постать незвична, аоба незвичного характеру – у своїй творі „Ми тебе зовсім марнуєм” розкриває шибенне значення цінності життя, ~~показує~~ вказує на глибокі вади мислення людини та наголошує про збереження найважливішого ^{людського} цінностей. ^{Отже} ~~Тому~~ до цього твору є суть людського життя та ~~воно~~ марнування його.

В першій частині твору є накреслений образ людей легкового характеру, які не задумуються над короткотривалістю вільного життя, які тільки й роблять, що промуть дещо прощити, кога знають, що їхній шлюб

життя ^{від цього} не зміниться. Людина є istotно
 слабкою, лінивою, не ставить собі
 конкретних цілей, тільки нарікає та
 є незадоволеною зі свого життя.
 Натомість іррична особа, як говорить
 в тексті і яку ми можемо ~~на~~ усто-
 тановити з великим автором, Григо-
 рієм Сковородою, наполягає, що варто
 прожити менше, але з більшою корис-
 тю, зробити більше та краще. Бажано
 повторити та епітетів є призначен-
 ного, що Сковорода хоче досягти
 до кінця, хто певне лише
 сьогоднішнім днем, не думати про
 майбутнє. Зрештою, сам Сковорода
 своїм прикладом та постановою відре-
 сення від усього земного бач та
 посвятив себе ~~всес~~ літературі та поезії
 добрих людських своїх життєвої по-
 зиції ставляючи дітей заможних
 панів привабив їх також до тяжкої
 праці над собою, своїми досягненнями,
 говорив про те, аби не меркнувати
 подної злими, яку можна ~~посвяти~~
~~ти~~ присвятити вольовим рекам.

Вказівним тоном у творі („ми, навчесь”) хотів цю проблему певду підкреслити. Тригорій Сковорода пишуть твор „Ми тебе зовсім шарику” у свідомості, що життя є несправедливе і неохоче в пошукках, що сам підкреслює словами: „Знаю, що життя сповне брехуни (...), але однак треба людини боротись за ~~власні~~ ^{власні} цінності, а передовсім не шукати прохитого часу.

Творчість Тригорія Сковороди можна віднести до літератури універсального характеру ~~на класичне~~ ^{в часу}, яка є актуальною протягом багатьох століть ^{та вкіль}. Беззаперечно підтвердженням поставленої у вступі тези є головна ідея твору „Ми тебе зовсім не шарику”, яка зазначає про потребу прохиття людського життя, а може не ~~добро~~, не „вільноє ім”, але ідно та працювати.

Poziom rozszerzony

Do egzaminu z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 46 osób. Arkusz egzaminacyjny zawierał dwa tematy wypracowań do wyboru. Zadania sprawdzały umiejętności rozumienia tekstu krytycznoliterackiego (temat 1.) oraz analizy i interpretacji porównawczej utworów literackich (temat 2.), a także tworzenia własnego tekstu w języku ukraińskim. Większość zdających wybrała temat 1. (34 osoby).

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. Integralną częścią tematu były załączone teksty (na poziomie rozszerzonym są to zazwyczaj teksty spoza podstawy programowej), które stanowiły dla zdającego punkt wyjścia do własnych rozważań. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej był to tekst *Ніколи не обнімаю дерев*, którego autorem jest Тарас Прохасько, natomiast przedmiotem interpretacji porównawczej były dwa utwory poetyckie: *Балада про соняшник* (autor: Іван Драч) i *Березень* (autor: Григорій Чубай).

Każdy z wybranych przez maturzystę tematów musiał spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi w języku ukraińskim, zdający był zobowiązany do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza).

Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie (zawierać funkcjonalnie dobrane inne teksty kultury oraz konteksty interpretacyjne), w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym i językowym oraz czyli liczyć minimum 300 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego (kryterium A), poziom uzasadnienia (kryterium B) i poprawność rzeczową (kryterium C). Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych wypracowaniem na poziomie rozszerzonym⁴

A. Wypowiedź argumentacyjna

Тема 1. На основі наведеного фрагменту сформулюй проблему та обміркуй її. Використай тези й роздуми з тексту і звернися до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів.

Napisanie wyczerpującej wypowiedzi argumentacyjnej w związku z tekstem *Ніколи не обнімаю дерев*, którego autorem jest Тарас Прохасько, wymagało szeregu umiejętności złożonych związanych z określeniem głównego problemu tekstu źródłowego, sformułowaniem i odtworzeniem zasadniczych jego tez, określeniem własnego stanowiska wobec stanowiska autora tekstu źródłowego, skonstruowaniem własnego wyводу argumentacyjnego zawierającego sfunkcjonalizowaną analizę konkretnych tekstów kultury w związku z obroną tezą lub hipotezą, syntetyzowania i uogólniania własnych rozważań oraz zachowania poprawności językowej.

Poniżej przykład wypracowania ocenionego na maksymalną liczbę punktów we wszystkich kryteriach oprócz poprawności zapisu.

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Przykład 1.

Зелена травва, гаюде небо та високі дерева - це
 ця казкова пригода, як найміцніший сполох,
 до кожного, хто закурюється в постамента, по своїм
 могоди. Там і там. Там і там, високі зеленого
 хустинного саду, що про що-сь тежешуть з небом.
 Саме так я запам'ятав цісі віршів, біля яких
 прийшло моє дитинство і до яких завжди
 вертається моя думка. І кожен українець
 своєю думкою мислить там, де він видів.
 Високі гори, чи безкрайні степи, чи про-
 яли природу зростає серце тисе, хто їй наробив,
 Не дивно, що при в нашій літературній
 творчості і в народних піснях, природу
 прирівнюють і до постаті матері, самого цінного
 в житті кожної людини, і до батьківщини.
 Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Іван

костетко... В Квітного з часе авторів ми знайдемо
 твори, що промальовують красу української
 природи, представляють її загадковість та
 незбагненність. Беручи це до уваги, логічно
 виникає те, що природа в більшості асоціа-
 ется з Батьківщиною. Відроджено і Патри-
 отизму. Будуючись на цьому, Я. Власов, що при-
 рода в спогадках людини, корене і втілює в
 собі образ Батьківщини. Івліючи з себе
 найліпший емоційно спогадів, про те місце
 де просядуть молодість та змириєть ілюзії,
 природа є найсильнішим елементом духовного
 патріотизму.

Після Прохасюка в своїй роботі, описує
 природу, та особливо підкреслює красу дубів
 і чикачківіть дубів, що асоціюють в нього з
 Батьківщиною. Автор зазначає історію
 дубів, зазначає скільки подій пережи-
 ли вони, до яких він іще не заступив. Друге
 Писавення, затримує увагу читача, що ціка-
 вою порівнянкі розвитку світоглядної асо-
 бистості з життєвими циклами дуба,
 у розумінні Прохасюка, дубові можуть
 виступати в ролі історії для нашого народу,
 зливають у метафоричну сенсі. Вони, себто

Дерева, можуть являти... розмір до екземплярів,
та величезну... норму... дерев. Величезна
липа, букаволистяний каштан, самосівка
береза, та багато інших дерев, постають
в пам'яті авторки як окремі фігури,
що наслідно перейшли до абстрактні,
моделі риси. Навіть з дерев не має
має свій характер, та свого ритму. Саме
ці великі рослини, в роздумній авторки,
наводять з образами Сомківцями
та патріотизму. Саме природа...
замість, ~~та~~ ~~они~~ ~~гарно~~ ~~царство~~ ~~авторки~~.
Також побачити... що розглядає
ніж ліси + робити Параса Гуржовсько-
го часів.

"Садок великий... коло хати, криниці
над великими...". Саме цей вірш
Параса Гуржовської Шеленка, нова
це образи природи Сомківцями та
патріотизму. Шеленка - це дитина з
Криворізької родини, з дитинства пере-
бував оточений природою лісного краю.
Молода безкрайній талантом, ~~Гуржовська~~
~~она~~ ~~поет~~ ~~описав~~ ~~природу~~ ~~в~~ ~~всій~~ ~~її~~
красі. І саме тому ці слова так тям-

Важність серця кожного українця. Саме творчість Шевченка показує нам, що батьківщина має природу це незрозумілий частини одного цілого. Саме в цьому вірний, великий вододіл, перекликає образи родили, матері, природи. І образи ці дійсно єхав даїтності до всіх кожного. І правда «ну щоб здавалося слова», це розуміє той кожен раз як чути ці рядки, то омиває серце, і дух перенесений. Мадово до України несе себе до того соду. І саме в цьому проявляється натрістиз творчості Шевченка, що повязаний з діями той всіх і цього природи.

Новітні безкраїні українські етени, настільки безкраїні ієс краса. І зрозуміти, а мо важливіше, описати її зліз Уроженець патвали, український письменник, Микола Васильович Тарас в "Парасі Бурві". Саме Парасі Сега ~~слова~~ Під час подорожі Парасю з ~~синами~~ до сїті, читачам відкривається світ цього етени. І ось

Куди прячуть серце козаче, бо душа
 кожного козака стем це дім, а
 небо над ним це дім цього дому.
 В кожного українця, природою стем
 повязується з великою, козацькою
 історією, що розповідає про нашу нап्री-
 отизму в дімі. Там виринуло
 описує природу, що насобно описує
 в полі, і ті сценари, що висвітлює
 стем своїм розумом. І саме ця краса
 української природи стем, ближче стем
 в серце митців з мовою до України,
 своєї батьківщини.

Може так, що маю вдумавши велику
 прикрасу, не зможу зрозуміти, чому так
 козачо природу з своєї батьківщини.
 Думав так само, маючи свою мову, а стем
 не можу куди іти повільно. Тоді козачо
 природу, бо вона козачо природою і виринула,
 бо та маю, що маю свою природу,
 ніколи не зможу своєї батьківщини.

Większość zdających zrozumiała załączony do arkusza tekst, odkryła jego filozoficzny charakter. Jednak określenie problemu zgodne z tekstem źródłowym oraz sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu okazało się dla maturzystów umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 63%). Tylko część zdających w sposób wyczerpujący, trafny i pogłębiony potrafiła odnieść się do określonego problemu. Kryteria A i B w przypadku tego typu wypowiedzi argumentacyjnej trudno rozdzielić, ponieważ to, jak maturzysta rozumiał tekst oraz jakie główne tezy z niego wybrał, warunkowało jego stanowisko wobec problemu i uzasadnienie tego stanowiska.

Zdecydowana większość zdających nie miała kłopotu z zachowaniem spójności wypowiedzi oraz stosownego stylu wypowiedzi. Najniższe kompetencje zaprezentowali zdający w zakresie kompozycji wypowiedzi (poziom wykonania – 64%). Najwięcej kłopotu sprawiło maturzystom formułowanie i porządkowanie argumentów, dobieranie przykładów ilustrujących wywód myślowy oraz prawidłowe wnioskowanie.

Zachowanie poprawności językowej wypowiedzi (poziom wykonania – 76%) oraz znajomości ortografii i interpunkcji ukraińskiej (poziom wykonania – 77%) okazały się dla zdających łatwe.

B. Interpretacja porównawcza

Тема 2. Зроби порівняльний аналіз наведених творів. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів.

Przedmiotem interpretacji były dwa utwory poetyckie: *Балада про соняшник* (autor: Іван Драч) i *Березень* (autor: Григорій Чубай).

Na napisanie interpretacji porównawczej zdecydowało się 12 osób. Napisanie wypracowania wymagało zinterpretowania obu wierszy i dostrzeżenia problemów wspólnych na różnych poziomach tekstu w formule wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający musiał przedstawić własną koncepcję interpretacyjną, czyli propozycję odczytania zestawionych ze sobą dwóch tekstów lirycznych, odkryć i przedstawić sensy tych tekstów oraz ustalić, jakie między nimi zachodzą podobieństwa i/lub różnice. Rozwiązując poprawnie zadanie, nie należało tworzyć dwóch odrębnych interpretacji, ograniczając się do krótkiego zestawienia zawartego np. w zakończeniu wypowiedzi, ale należało umiejętnie i równocześnie na wielu poziomach wyszukiwać oraz przetwarzać informacje dotyczące wspólnych obszarów obu tekstów. Napisanie analizy porównawczej okazało się dla zdających trudne.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.) ocenionego na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 2.

В тиєх рінках так може востанє.
 Чи то єх порівняє і методоро до
 соняшника, чи то ідеяго востанє берє
 востанє. Драч описє рачонитєрє
 поезїє востанє рачонитєрє що востанє
 і горитє.

то в момент „ранньої весни під милімі боре-
невий беріг” - шестецтво нас з'являється
тільки морі. Роса може це тому, що
там де з'являється муза вже немає місця
для бюджетності. Все відродить не другий ти
і дається тільки Вола...

Проте ти є той поет? Що він вродив?
Він як „Мирадо у вогні” Сальваторе Делі, він ось
там на другому твій зорак шивачи, поти
не першому рється мав інше. Тиражі дале
далеко не до поета, він не падає його. Дам
шестець нестерпно мушкетер на величезні проблеми
тими, йому приходить першій же обумовлені.
А на першому твій тилого змовене проті
благоденстві морина і її дитя в убогій
світлі.

Шестець гарує сонце, балагане карює
меті - колу так балагане вогно? Небже
поетія паміть руши? Дек. Доне сильною
ідея треба корити до кінця. Мільки морі
мене кити не було жароване.

Проте шестець катар неіак. Нам ти
відрив в собі прекрасна, хочеться
жити з ним до кінця. Той момент
зрозуміти поезій буде осьошій ще

стосе зрозуміло, що сонечник уособлює творчу людину, яка відує за своїм „сонцем“ - мистецтвом.

У вірші та в другому вірші описано таємничий планетарний відрив від поезії. Внутрішні знаки сонцю ще сильніше підкреслюють емоційність цієї теми. Про те, що не означає, що тепер вони будуть завжди говорити віршам. „В золотому ймені золотенні“ - як доречі епітети описувати стан особи. „Чей май вогонь світає“ - яскрава поезія, як вогонь, буре вапняк з серцею. Вона кричить все що здобалося задумом, відрив від, може жаски, рани. У нас може багато сонечників, але всі вони дрібні, і багунта миме сонце перед собою. Так і поет думи „не турбуйте“ в серці в нього ростомно дитя. Він думав мило як про передчуті нести, миті і гребити в волю, він він думав про „мимість всього“, який він, як і всі ми, нічний і незрозумілий в чому євмі! Дрібні сонечники менше дрібні більше... Поезія. Вона завжди ідеалізована. У то як „в золотих передчутіх сонце, чи

„Я знаю, коли мори стають поетами...
 А може вони ніколи не стають? Можливо
 серед них когось з нас живе поезія?
 Тутось не помітає її, а десь когось мисте-
 цтво стєе головним дороговказом
 в житті. Як соняшник повертається
 до сонця так і мистці слідуєть за му-
 зою.

Знавалося б, що стилного в „Баладі про
 соняшник” і вірші про момент перебі-
 лення і відкритті в собі прекрасного
 „Бережено”? Іншою першою вірше
 твору можна радити, що квітне
 має саме то мадьких характеристик.
 А закінчує він апострофом до поезії
 порівняної до fratтєвого сонця. Тут

Język litewski. Poziom podstawowy

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2022 egzamin maturalny z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 marca r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka litewskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Knygos su įrašais ir jų istorijos*, którego autorem jest Vytenis Rimkus odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Pagonys ant dubenuotijų akmenų niekada ugnies nekūreno. Kas tie XXI a. vandalai?* (autorka: Jūratė Mičiulienė) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej i brzmiał: *Kiek daug žmogus gali padaryti dėl meilės? Svarstykite remdamiesi pateikta ištrauka iš Justino Marcinkevičiaus dramos-poemos Mindaugas, visu kūrinio ir kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Tik po audros*, którego autorem jest Bernardas Brazdžionis.

Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		21
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	20
	z techników	1
	ze szkół na wsi	20
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	21
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	11
	mężczyźni	10
	bez dysleksji rozwojowej	21
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieśłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			17 maja 2022
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			170 minut
Liczba szkół			2
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)			0

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	21	36	92	78	82	74	12
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	20	36	92	79	82	75	12

² Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

³ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

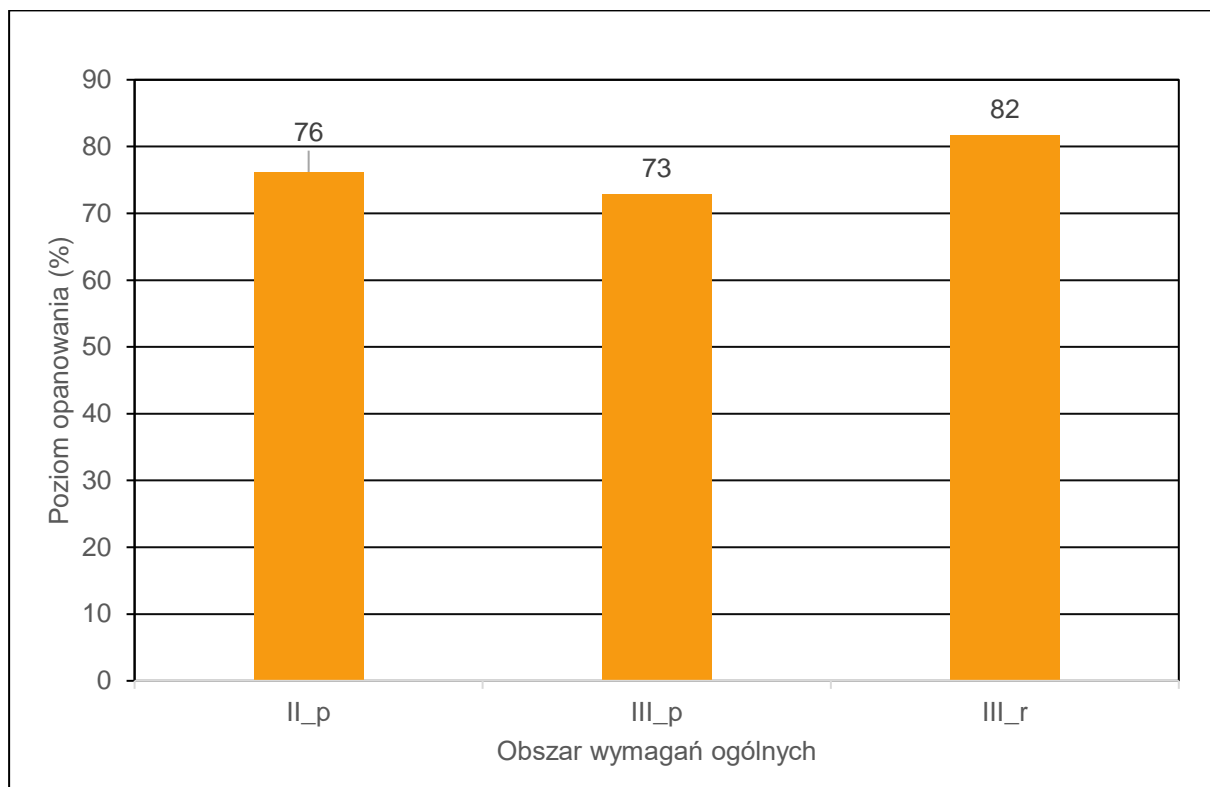
Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2021			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G), gdy szkoły podstawowej – (SP).</i> Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych [...]), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	57
2.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	52
3.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...].	86
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	79
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.7) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu [...].	64
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	90
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11) odróżnia opinię od faktu (G).	100
8.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym [...].	3.11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów [...]; rozpoznaje i dobiera synonimy [...] dla wyrażenia zamierzonych treści (G).	38
9.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstów [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	71
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej; 1.2) rozpoznaje wartości narodowe związane z własnym dziedzictwem kulturowym, np.: ojczyzna,	75

Poprawność trzeźwowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. III. Tworzenie wypowiedzi.	mała ojczyzna, społeczność, naród, społeczeństwo, obywatelstwo.	93
Zamysł kompozycyjny		Zdający: 4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.5) odczytuje treści symboliczne utworu; 4.8) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	93
Spójność lokalna		3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (G); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	93
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (G).	89
Poprawność językowa		Zdający: 3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (G); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (G); 3.14) stosuje poprawnie różne rodzaje zdań we własnych tekstach [...] (G); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (G); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	40
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (G); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (SP); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (SP).	52

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Język litewski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

Egzamin z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. brzmiał *Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją išnagrinėkite. Remkitės Regimanto Tamošaičio apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažiau negu 300 žodžių*, natomiast temat 2. dotyczył napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Baladė apie koją* (autor: Justinas Marcinkevičius) i wiersza *Pasaulinis skausmas Kukučio nutrauktoje kijoje* (autor: Marcelijus Martinaitis).

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w czterech obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Za napisanie wypracowania zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		20
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	20
	z techników	0
	ze szkół na wsi	18
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	0
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	13
	mężczyźni	7
	bez dysleksji rozwojowej	20
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieślyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		18 maja 2022	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		180 minut	
Liczba szkół		3	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ⁴ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ⁵	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁵ (art. 44zzz)		0	

⁴ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁵ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	20	0	100	88	80	82	23
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	20	0	100	88	80	82	23

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

POZIOM SPEŁNIENIA WYMAGAŃ W ZAKRESIE TWORZENIA WYPRACOWANIA NA POZIOMIE ROZSZERZONYM (WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ ORAZ INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ UJĘTYCH ŁĄCZNIE)

Wymagania egzaminacyjne 2021			
	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania (%)
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...] i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej.	84
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (G); 4.1) R wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (poznawczym, estetycznym i etycznym); 4.6) R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.	95
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (G); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;	93
Spójność lokalna		3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioski).	93
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) Zdający sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (G).	93

Poprawność językowa		<p>3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (G); 3.14) stosuje poprawnie różne rodzaje zdań we własnych tekstach [...] (G); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (G). 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.</p>	63
Poprawność zapisu		<p>3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (G); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (SP); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (SP).</p>	52

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji. Miały one zróżnicowaną formę.

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najłabiej

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu okazało się zadanie 8., (otwarte), poziom wykonania – 38%. Dotyczyło ono warstwy językowej tekstu i sprawdzało znajomość zasobów leksykalnych języka ojczystego, polegało na podaniu synonimów do słów *pragaištingas* oraz *gajus*. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie obu słów.

Także umiarkowanie trudnym było zadanie 2. (poziom wykonania – 52%), otwarte. Dotyczyło ono warstwy językowej tekstu, sprawdzało umiejętność odczytania tekstu publicystycznego z uwzględnieniem zwartych w nich informacji zarówno jawnych, jak i ukrytych. Poprawne rozwiązanie zadania wymagało od zdających zrozumienia sensu całego tekstu oraz jego struktury i wskazania funkcji cudzysłowu. Tylko połowa zdających wskazała na metaforyczne znaczenia słowa *teršimas*.

Również umiarkowanie trudnym okazało zadanie 1. (poziom wykonania – 57%), otwarte. Wymagało ono sformułowania głównej myśli pierwszego akapitu, czyli odczytania i zrozumienia treści akapitu, wnioskowania oraz hierarchizowania informacji. Aby oprawnie zrealizować zadanie należało w formie jednego zdania podać zasadniczą ideę pierwszego akapitu. Błędne odpowiedzi zdających polegały na opisywaniu, w formie więcej niż jednego zdania, treści pierwszego akapitu.

Do zadań umiarkowanie trudnych należało zadanie 5., zamknięte (poziom wykonania – 64%). Dotyczyło ono warstwy językowej tekstu i sprawdzało umiejętności związane z rozpoznaniem struktur językowych obecnych we fragmencie artykułu *Knygos su įrašais ir jų istorijos* (autor Vytenis Rimkus). Należało w nim wybrać cechy języka tekstu, zawarte w czterech zdaniach w tabeli. Błędne zaznaczenia dotyczyły proporcjonalnie wszystkich sformułowań zawartych w tabeli.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Do zadań łatwych należały zadania: 9. (poziom wykonania – 71%), 4. (poziom wykonania – 79%) i 3. (poziom wykonania – 86%).

Zadanie 9., zamknięte, dotyczyło warstwy językowej tekstu i sprawdzało umiejętności związane z rozpoznaniem struktur językowych obecnych we fragmencie drugiego artykułu. Należało w nim wybrać cechy języka tekstu, zawarte w czterech zdaniach w tabeli. Błędne zaznaczenia dotyczyły proporcjonalnie wszystkich sformułowań zawartych w tabeli. W zadaniu 4. należało podać dwa tematy dominujące w tekście. Zadanie wymagało zrozumienia tekstu, wnioskowania oraz hierarchizowania informacji. Część zdających nie potrafiła w formie jednego zdania określić tematu.

Zadanie 3. polegało na uzupełnieniu tabeli, czyli podaniu znaczeń pasujących do definicji. Sprawdzało rozumienie poszczególnych akapitów, zawartych w nich znaczeń jawnych i ukrytych. Błędne odpowiedzi dotyczyły proporcjonalnie wszystkich definicji zawartych w tabeli.

Większość zdających poprawnie wykonała zadanie 6. (poziom wykonania – 90%), czyli określiła główną tezę pierwszego akapitu.

Wszyscy zdający poprawnie wykonali zadanie 7., zamknięte, które polegało na odróżnianiu opinii od faktu i sprawdzało umiejętności z wcześniejszego etapu kształcenia.

Zdający zdecydowanie lepiej wykonali zadania dotyczące drugiego tekstu.

B. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁴

Zadanie 9. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku litewskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym (dramat *Mindaugas*, którego autorem jest Justinas Marcinkevičius, oraz wiersz *Tik po audros*, autor: Bernardas Brazdžionis). Zdający mieli dwa tematy do wyboru: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Punkt wyjścia do napisania każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu powieści ukierunkowana poleceniem zawierającym zagadnienie, które należało rozważyć. W drugim temacie (nieukierunkowana interpretacja wiersza) należało samodzielnie sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innego tekstu kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także liczyć minimum 250 wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom uzasadnienia tego stanowiska i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu podstawowego i ich fragmentach zachowano oryginalny zapis (stylizykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

1 tema. Kiek daug žmogus gali padaryti dėl meilės? Svarstykite remdamiesi pateikta ištrauka iš Justino Marcinkevičiaus dramos-poemos *Mindaugas*, visu kūrinio ir kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

Pierwszy temat, odwołujący się do lektury obowiązkowej umieszczonej na liście lektur zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wymagał od osoby zdającej napisania rozprawki problemowej. Podstawę jej tworzenia stanowiło rozważanie dotyczące tego, ile można poświęcić dla miłości i rozstrzygnięcie tego problemu. Tekst literacki, który znalazł się w arkuszu, to fragment dramatu *Mindaugas*, którego autorem jest Justinas Marcinkevičius. Zdający powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę i sformułować stanowisko/tezę, następnie zbudować argumentację (logiczny wywód), aby uzasadnić swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów powinny stać się funkcjonalne odwołania do całości utworu oraz wybranego tekstu kultury.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1.), w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

taip kaip ir ^{su vienu daumando smūgiu,} suduio visos mūdaijos vajonės ^{bei planai} to meilė, tūo atveju buvo
 valdovui tam tūro varomjė jėga, kuri vis laisvė ragino jė lengti tolimėjimas
 žingmūs.
 elletė gali
 Žmogus dėl meilės gali jė prautoti savo gyvytė viliamo šelpyvo
 dramoje „Romeo ir Džuljeta“ pūstotyto yra tragizmo istorija. Du žingmiejė
 jaunuoliai, pagrūdinėi dramos herojai, žino, kad jė meilės tūrai neįalceptuos.
 Viskas per tai kad jė sū, dirėjė. Tai dėl to, kad sūo du šeimas gyvenančios
 Veronjė, ^{sūo} jė konfliktas, kuris tēnari nuo daugelio metų. Romeo ir Džuljeta ~~muvė~~
~~kad Romeo ir Džuljeta muvė~~, kad jė šeimos nepamirė, yra apė konfliktas, todėl
 Džuljeta mūgalvoja, plans, kuris rados, ~~ta~~ yra idealus. Jė išsūurtė laisvė
 savo mūngletam, ~~kad~~ kad jė mūdovs, jėg mūnūdė. Šė tūoiau iš laisvė
 nepamirė Romeo laiku. Jė galvojė, kad Džuljeta tūrai mūnūdė ir dėl to
 jė palūio ilonė, kad nepūėta gyvent be mūngletos, todėl mūspūndica
 ant jėo karsto mūnūdyt. Tuo metu Džuljeta patūnda, nes buvo sūgūvū
 tam tūro mūnū, kuris jė uimūgdė, o aplūta jė atrodė mirūsi. Parūciai
 kaip Romeo, mūrgina palūio ir taip pat mūspūndica mūnūdyt. Šė tragizmo
 meilės istorija parūdo mūm, jėg meilė tai kartais pat sūpūcauriajūmas, ^{ke} ke kurio imonė
^{nemoka gyvent.}
 Mlonau, jėg meilė ^{filial)} gali žmogū prūest prūaryt viskū, kartais net gali
 atūnt sūveljė protū. Bet ~~intė~~ šūip ar taip, meilė tai pat graūaūmias
 jaūmas, o mūdaimas žmogū, ~~kas~~ kuris tūve myli tai jė mūdaimas
 tikū prūo deimantū.

Zdajęs zrozumiał zawarty w temacie problem, postawił tezę i zaproponował właściwe rozwiązanie problemu. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia). Temat 1. wybrało 15 osób. Na uwagę zasługuje fakt, że zdecydowana większość zdających sformułowała stanowisko adekwatne do problemu podanego w poleceniu oraz że większość uzasadniła je trafnie i szeroko. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny i spójność lokalną oraz stosowny styl wypowiedzi. Najmniej punktów, podobnie jak w latach poprzednich, otrzymywali zdający za poprawność językową oraz poprawność zapisu.

2 tema. Interpretuokite pateiktą eilėraštį. Suformuluokite tezę ir ją pagrįskite. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių wymagał interpretacji wiersza *Tik po audros*, którego autorem jest Bernardas Brazdžionis.

Temat 2. wybrało 6 osób. Interpretacja utworu lirycznego wymagała od zdających określenia nadrzędnego sensu wiersza, a tym samym wyznaczenia tezy lub hipotezy, której następnie zostanie podporządkowany wywód argumentacyjny. Powinien on zawierać pogłębioną interpretację tekstu z odwołaniem do konkretnych kontekstów, o których jest mowa w wierszu, oraz uwzględniać funkcjonalną analizę środków i tropów stylistycznych. W kilku pracach podjęto próbę funkcjonalnej analizy środków i tropów stylistycznych. Jednak sprawne posługiwanie się językiem ojczystym, wykorzystanie wiedzy i umiejętności z poetyki oraz dbałość o spójność wypowiedzi i porządek argumentacyjny pozostają dla zdających wciąż dużym wyzwaniem. Nikt ze zdających nie otrzymał za realizację zadania maksymalnej liczby punktów.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów jedynie za stosowny styl. Obniżona punktacja jest za poprawność rzeczową, spójność lokalną, koncepcję interpretacyjną, kompozycję oraz uzasadnienie tezy interpretacyjnej. Zdający zawarł w pracy uzasadnienie częściowo trafne, argumenty na rzecz odczytania utworu nie wynikają ze sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych oraz kontekstów interpretacyjnych.

Przykład 2.

Bernardas Brazdžionis eilėraštyje „Tik po audros“ pasakoja apie tėvynę - Lietuvą, kuri nėra laisva, yra išeptyna viltis norimos ir mylimos laisvės atejimo.

Autorius eilėraštyje apšaukia apie skausmą, nelaimę, kuri tesisi tėvynėje, bet tas neramumas yra matomas per pasytą, kaip audra, tamsumą, kuri ateja, bet Bernardas Brazdžionis mato ir ~~prilyki~~ laukimą ir laisvę, čia šviesa dar ateis. - „Tik po ~~audros~~ audros vel šviečia saulė tik po audros, graži ateis diena ir sutempta pasauli po rūškano dangaus skliautais“. Autorius ~~taiso~~ aprašo savo matomą vaizdą tėvynės, ~~ka~~ krinta po audros audros, kai šviesa jam ateis, aprašomi yra Lietuvos turtai kaip gražūs ~~balti sodai~~ dažyti žiedais balti sodai - ~~ka~~ matoma kraštovaizdis sudaro ~~ir~~ aukštą - „vel rėgėsi balto sodo žiedų kekes sidabrinės...“. Matoma kraštovaizdis tarsi žalios ~~ir~~ aukštos ir galingos pusys, kurios po lietus galės kelt savo galvas ir padangę. - „Tik po audros vel aukštos pusys žalios galingai galvas kels“. Medžiai Brazdžionio eilėraštyje yra pasonitkuoti žmonės - „lietuviai autorius liūpose yra apmąšinti kaip medžiai, kurie nepasiduoda, bet stovi turtai, nesibijo priešų, pasimiegti ir kovot su priešu - „Tik po audros vel aukštos pusys žalios galingai galvas kels, ir jaunus uosis papulūšes sicutimui vėty nesimels! Nepuls kaip nendri silpnabūdė gliūnai grūn, ežudai - ~~vis~~ visūnės jų kalbės, kaip nūdien kovot ar šūt tu piralai.“ Pasytą ~~apa~~ aprašo ~~ir~~ audra kaip pasunkintą ir tik po jos gali būt ~~ir~~ lengviau. Audra Bernardo Brazdžionio eilėraštyje yra aprašoma kaip laikinas įvykis, o patariga jos yra būtina šviesos pasirodymui - „Tik po audros laisva krintinė laisvai kaip penkštis suksnos,

tik po andros ir tu tėvyne, išėsi kuot dienos šviesios".
Bernardas Braudžionis eilėraštyje „Tik po andros“ aprašinėja
suhemptą Lietuvą, kuri negrožėja per ^{ji} funkciją „andros“ Andros.
Autorius aprašo šį įvykį kaip andrą, nes kaip patys rašo – „Tik po
andros“ vel šviečia saulė ^{kuota} jūnai yra laukina, tuo pačiu tik namate tamūma
galima įvertint šviesą – tad tik ^{ku} pajante nelaisve ^{pusinome} kokia
brangi gali būt laisve. Braudžionis ^o savo poezijoje rašo i lietuvius,
~~kad kantylė i viltis~~ ikvėpe i juos viltis i kantylę duoda jėga
galvot o apie šviesą ateiti, galvot kad laisves laikai dar ateis, del
to pasidavimas nera įrašytas i ateities istoriją, o lietuviai tvirtai
stovės i nepasiduos kaip o medžiai – „galūnai ginys apuolen“, reikia
tik laukt andros galo, šviesos atėjimo.

Poziom rozszerzony

Do egzaminu z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 20 osób. Arkusz egzaminacyjny zawierał dwa tematy wypracowań do wyboru. Zadania sprawdzały umiejętności rozumienia tekstu krytycznoliterackiego (temat 1.) oraz analizy i interpretacji porównawczej utworów literackich (temat 2.), a także tworzenia własnego tekstu w języku litewskim.

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. Integralną częścią tematu były załączone teksty (na poziomie rozszerzonym są to zazwyczaj teksty spoza podstawy programowej), które stanowią dla zdającego punkt wyjścia do własnych rozważań. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej przedmiotem rozważań był tekst *Namai ir benamystė literatūroje*, którego autorem jest Regimantas Tamošaitis. Natomiast przedmiotem interpretacji porównawczej były dwa utwory poetyckie: *Baladė apie koją* (autor: Justinas Marcinkevičius) i *Pasaulinis skausmas Kukučio nutrauktoje kijoje* (autor: Marcelijus Martinaitis).

Każda z wybranych przez maturzystę form musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza).

Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie (zawierać funkcjonalnie dobrane inne teksty kultury oraz konteksty interpretacyjne), w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym i językowym oraz liczyć minimum 300

wyrazów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego (kryterium A), poziom uzasadnienia (kryterium B) i poprawność rzeczową (kryterium C). Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych wypracowaniem na poziomie rozszerzonym⁵

A. Wypowiedź argumentacyjna

**1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją išnagrinkite.
Remkitės Regimanto Tamošaičio apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Jūsų
rašinio apimtis turi būti ne mažiau negu 300 žodžių.**

Wyczerpujące rozwiązanie zadania było możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy zdający zrozumiał załączony tekst oraz poprawnie określił problem w nim przedstawiony. Ponadto zdający powinien rozważyć dostrzeżony w tekście źródłowym problem, dokonać oceny przedstawionego w nim rozwiązania problemu i zająć wobec niego stanowisko. Argumentacja powinna zawierać sfunkcjonalizowaną analizę konkretnych tekstów kultury w związku z obraną tezą lub hipotezą. Na napisanie rozprawki zdecydowało się 16 osób.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 1), w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów za realizację wszystkich kryteriów.

⁵ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Przykład 1.

Kiekvienam žmogui namai turi skirtingą reikšmę. Tai vieno iš svarbiausių žmogaus egzistavimo sąlygų, visa ko pradžia. Tai vieta, kur žmogus auga ir tobulėja, namai suteikiojamą vertybes ir tradicijas, kurias lydi ji visą gyvenimą. Šis sąjungs kampelis, erdvė, kurioje galima pasislėpti nuo gyvenimo negandų, kasdienių bėgų, dažnai yra vaizduojama ir rašytojų kūriniuose.

Namų sąvoka yra labai plati, tai vienos svarbiausių kultūros archetipų ir literatūros temų. Remiantas Tamošaitis savo apmąstymuose „Namai ir benamystė literatūroje“ tūkštai pastebi, jog žmogus be namų nėra visaver^{galvos}tis. Tai ne tik stogas virš ~~daugiau~~ šilumą teikianti fizinė erdvė, o ir savęs ugdyimo vieta, „žmogiškosios prasmės skleidimosi“ vieta. Žmogus namuose jaučiasi saugus, laukiamas, mokosi mylėti, gerbti kitus, ^{kuria} būti su jais stiprius santykius. ^{Namų} Jų dėka jis jaučia gyvenimo prasmę, žino jo vertę, gali realizuoti savo poreikius, ^(pildyti) sukuriantis, stiprinti charakterį ir kurti vertybes. Namai tai gyvenimo ratas – juose

gimstamē, augamē, mirstamē. Šīdē svorbīdniegē
 givēnimo būvēnējē šīvērā ir šīlunā skleidzīa
 žīmonēs, tad labai svorbū rūpīntis tarpusa-
 vio zīšīais, nuolat juos tobūlīnti. Su namū
 savoko glaudzīdīnīca, kas sūijusi šēimo, kurī mo
 pat māžēus uoko mūs kultūros pagrīndē, pērtē-
 kīa vērtībēs, tradīcijās, kurīs līdī mūs oīsā gī-
 vēnīmā. Bē to, kāp teigīe autōrīus, namū idē-
 jōjē slīpī tāip pat svorbī gīminēs testīnūmo
 ir pavēldīnūmo reīktīvē. Kāi kurīēus žīmo-
 nēus svorbūs ir estētīnīs namū aspektēs,
 svōjōja īsīkvetī kve hōrs arēi gantā, kītas-
 gal arēi ar lūīstō, vīēosn ~~no~~ rūpī būvē-
 nējē vīrōjānācīs spalvās, sekōncīam svorbū
 nōvō dēdīs.

Namai tāi vīēos svorbīdniegīs sīmbolīs, ku-
 tīs līdī vīstā, kōs sūījē su līetuvīškājā et-
 nīnējē kultūras. Pōsok Morcelījūs Mortīnācīs prō-
 vēšīmo īstōrīkōs „Apīe gīmtuosīs namūs” šī svorbī-
 dīnīca žīmogūs epīstētīcīnī būtīnībē tāi
 rōjūs darzēlīo modēlīs. K gīmtūjū namū īšē-
 šīamē kalbē „prōdzīdānīdīs, īvēntēs ir paprōcīdī.
 Namai dar būvō vādīnāmī gīvēnīmū, ī šī
 žōdē sūdedānt vīstā, kuo žīmogūs gīvās, gal-
 bīngās, jīe atlīēlō vīso hērīōpā vādīnāmē, o

būtent – socialini, kultūrinį, buitini. Namuose yra šeimos vieta, ^{todėl ji} ~~kuris~~ nerada išsiskirti, ^{jei juos} ~~juos~~ reikia gerbti ir mylėti. Juose atliekamos svarbios socialinės apeigos, meldžiamasi ir giedama. Namai moka mus kaip elgtis, kaip kurti gyvenimą, ieškoti prasmės, tobulinti save ir santykius su kitais.

Pagrindiniame Antano Vienuolio apsakyme „Geižo“ veikėjui jaunui namai atlieka labai didelį vaidmenį. Šią svarbią vietą jis sugrįžta po trisdešimties metų ~~ji~~ ~~ji~~ gimtinė jau nebėra tokia, kokią jis prisimena iš jaunystės laikų. Pastebi, kiek daug įvyko pokitimų – dabar kalbos moderniškesnis, palietos civilizacijos ir išradimų. Gimtuosius namus taip pat stipriai paveikė ir laikas padaryti pokyčiai. Veikėjo prisiminimuose tarsi būtų sustojęs laikas, o realybėje pamato, kad namai nebėra tokie, kokie buvo. Jie pilni lietiški detalių – užkalti langai, piktžolės, apaugęs žolėmis kiemas. Jo prisiminimuose namai pilni šilumos, gyvybės, ką simbolizuoja bėgantis arkliai, lojantis šuo, sesers auginamas gėlės. Veikėjui namai turėjo stiprią simbolinę reikšmę. Pasitraukusio iš ^{gyvenimo} ~~labai~~ žmogaus nebe-

lieta jo ir namose. Tačian ^{ī juos} ~~jeose~~ visada ^{īstispaudzio} ~~lieta~~
 šio žmogaus pēdakai. Jo gyveimo istorija īstie-
 šo ī namu sienas, lubas. Namose lieta ana-
 pilin īšėjusio žmogaus doasia, kuri tebeļydi ģia
 gyvenācius arimuosius. Ģintņjū, namu, s. v. o. b. o. b. o.
 taip pat stipriai ^{jūntene} ~~jeoistie~~ Romaldo Oranewsko
 kūreinjje „Gyveimas po klevu“. Pogrindiniai
 veikėjai kairieni jie yre be galo svar-
 būs, uktados nepakeisty jū ī jokius kitus.
 Jos namos po klevu yre labai arimos
 jos šiedžiai ir uors gyveimas eime ī
 peiktū, lūestai plečiasi ir tampa vis
 modernīskesni, tačian senoji kairieni ir taip
 pat ^(stipriai) ~~visā~~ ~~beisā~~ bāngina sovejū kompa.
 Jos namai siejosi su kultūrinis vertybeis,
 istorine atmieltim ir stipriomis tradicija-
 mis. Tai gvyber rates – juore gimē, subrendo,
 sūitrokē, uīaugilo vaikus, taip pat ir
 mūmīe.

Namai tai dižionie kiekvienu žmogaus
 gyveimo vertybe. Tai viete, ī kuris visā-
 da pēre sugējti, kur mūlot esame lau-
 kiemi. Kiekvienas juos sovcip sūveiktini-
 nau, ^{nepaizant to} ~~bet~~ jie visados belieko unms labai
 bāngūs.

2 tema. Interpretuokite ir palyginkite pateiktus eilėraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažiau negu 300 žodžių.

Przedmiotem interpretacji były dwa utwory poetyckie: *Baladė apie koją* (autor: Justinas Marcinkevičius) i *Pasaulinis skausmas Kukučio nutrauktoje koje* (autor: Marcelijus Martinaitis).

Na napisanie interpretacji porównawczej zdecydowały się 4 osoby. Napisanie wypracowania wymagało zinterpretowania obu wierszy i dostrzeżenia problemów wspólnych na różnych poziomach tekstu w formule wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający musiał przedstawić własną koncepcję interpretacyjną, czyli propozycję odczytania zestawionych ze sobą dwóch tekstów lirycznych, odkryć i przedstawić sensy tych tekstów oraz ustalić, jakie między nimi zachodzą podobieństwa i/lub różnice. Rozwiązując poprawnie zadanie, nie należało tworzyć dwóch odrębnych interpretacji, ograniczając się do krótkiego zestawienia zawartego np. w zakończeniu wypowiedzi, ale należało umiejętnie i równocześnie na wielu poziomach wyszukiwać oraz przetwarzać informacje dotyczące wspólnych obszarów obu tekstów. Poniżej przykład wypracowania (Przykład 2.) ocenionego na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 2.

Po skaudzių, įvykių dažnai žmogų sutinka ilgesys, liūdesys. Šiems
baisiems jausmams dažnai tarnašys skausmas – ypač vidinis. Poetai
Justinas Marcinkevičius ir Marcelijus Martinaitis savo eilėraščiuose
pasiaklandavo sovietmečio laikų jausmais, išsakydami juos netiesiogiai.

Justino Marcinkevičiaus eilėraštyje „Baladė apie koją“ autorius
pripažinti koją tai laimės ir džiaugsmo metafora. Žmogus grįžo iš karo, ^{neteko kojos} ~~kuris~~
~~taip~~ ^{taip} nelaimės ir skausmo metafora. Karas praliko didelį randą – emociją.
Lyrinis subjektas ieško ~~taimės~~ džiaugsmo gyvenime, bet negali jo surasti.
~~Lyrinis subjektas~~ Mums, kad „jo koją kažkas gal šoka, / ir kurėvis jai skersgatvį
grįža“ – koją džiaugiasi, yra laiminga. Žmogus siekia laimės nepaisant
sunkumų ar kliūčių. Jie sugeba praleisti daug pinigų siekiant didelės
laimės – „žmogus numeta menką variklį, už I... J didelę koją“. Lyrinis subjektas ilgoji
kojos, jį, jį turėjo sugebėjimą, nebūna jai gėda. Ši laimė buvo paprasta, ~~taip~~
~~paprasta~~ džiaugsmas – nieko jai netrūko. Lyrinis subjektas buvo patenkintas,
nesiskundė ^{laime} koją – „O svarbiausia – jiėjo“. „Paklauskit – kurėvis grįža/paprastai
ilgesingai, vienodai“ – jau net džiaugsmo giesmė nėra linkama – jį ilgesingai.
Karas numetė džiaugsmą, laimę, linksmą dainą. Jau beliko tik skausmas ir liūdesys.
Lyrinis subjektas karo metu neteko kojos. ~~Justino~~ Justinas Marcinkevičius ~~šis~~
* Šiomis eilėmis norėjo išsakyti gilesnę karo prasmę. Žmogus neteko
džiaugsmo, karas pralėkia jį mastymą, fiziškai jį praradę ir džiaugsmo
jautimo kiekį gyvenime. Žmogus be kojos jautia skausmą, bet dar didesnę
skausmą pajunta viduje – džiaugsmo netekimą. Justinas Marcinkevičius stengėsi
pripažinti gyvenimo realijas sovietmečio laikais, bet nemorint pakliūti ^{po} ~~po~~ cenzūrai.

Język kaszubski. Poziom rozszerzony

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku 2022 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego był przeprowadzany na podstawie wymagań egzaminacyjnych określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 20 marca 2020 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z języka kaszubskiego na poziomie rozszerzonym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, zadania sprawdzające umiejętność pracy z tekstem kaszubskim i przełożenia go na język polski oraz zadania polegające na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Lédowé pòzwë taksonów grzëbów na Kaszëbach – grzëbë w domôcy kùlturze*, którego autorką jest Mateùsz Klebba, odnosiły się 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Drãdzi jãzëk* (autor: Dark Majkówsczi) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte. Umiejętności rozumienia i tłumaczenia sprawdzał fragment tekstu *Swiat z kònia wëzdrzi jinaczi*, który napisał Matèùsz Bùllmann. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch tematów. Temat 1. brzmiał: *Czë człowiek dzejający w pòjedinkã może zmienić swiat? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò tekstu i jinëch tekstów kùlturë. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słów* i odnosił się do tekstu *Zamészlenié nad Remùsã* (autor: Krésztof Tusk), natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Pielgrzimòwie* (autor: Janusz Mamelsczi) i *Droga* (autor: Jaromira Labùdda).

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności z zakresu czterech obszarów:

- II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą.
- III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim oraz wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych).
- IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim pisemnie.
- V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Za poprawne wykonanie wszystkich zadań zdający mógł uzyskać maksymalnie 63 punkty.

¹ Załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz.493, z późn. zm.).

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających		29
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	22
	z techników	7
	ze szkół na wsi	1
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	13
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	8
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	7
	ze szkół publicznych	29
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	22
	mężczyźni	7
	bez dysleksji rozwojowej	26
	z dysleksją rozwojową	3

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu		20 maja 2022	
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego		180 minut	
Liczba szkół		18	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		1	
Liczba obserwatorów ² (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ³ (art. 44zzz)			

² Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

³ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, ze zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	29	11	98	67	62	61	25
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	22	11	98	68	62	66	23

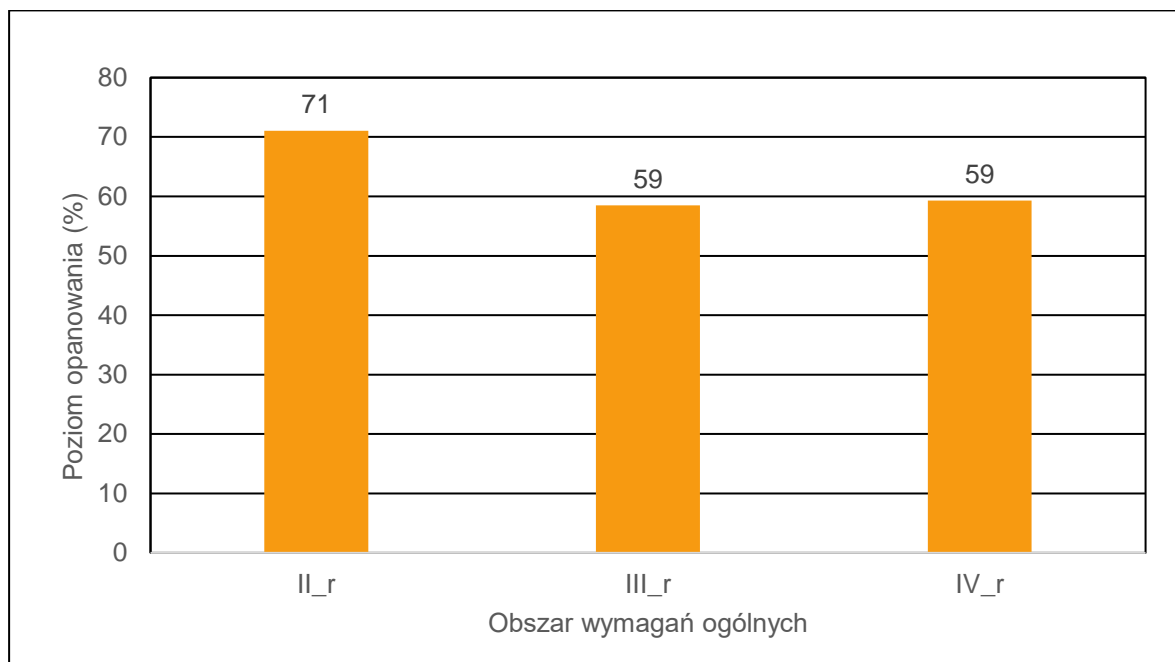
* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Wymagania egzaminacyjne 2021			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie szczegółowe dotyczy materiału III etapu edukacyjnego, dopisano (G).</i> Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wyjaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	76
2.	II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], a także prasowych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje.	69
3.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą [...].	2.4) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] wyrazów [...]), potrafi wyjaśnić ich sens [...].	84
4.	II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6) odczytuje sens tekstów [...], publicystycznych, [...] uwzględniając zawarte w nich informacje.	52

5.	II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.3) rozpoznaje cechy gatunkowe omawianych tekstów [...].	67
6.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą [...].	2.4) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	52
7.	II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4) odczytuje [...] sens związków frazeologicznych [...].	83
8.	II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.3) rozpoznaje różne odmiany języka.	24
9.	3. Tworzenie wypowiedzi w języku kaszubskim (G).	3.4) posługuje się poprawnie literacką [...] odmianą języka kaszubskiego.	48
10.	III. Samodzielne tworzenie [...] wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim.	3.6) dokonuje różnych zabiegów na tekście cudzym ([...] parafrazuje [...]).	69
11.	IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim [...] pisemnie [...].	4.2) przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku kaszubskim.	59
12.	III. Tworzenie wypowiedzi [...] pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych). V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	3.4) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). 5.2) rozpoznaje problematykę utworu; 5.3) odczytuje treści symboliczne utworu; 5.7) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe; 5.9) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.	60

WYKRES 1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Poziom rozszerzony

A. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach testowych

Zadania w części testowej arkusza egzaminacyjnego sprawdzały stopień rozumienia przez zdających dwóch tekstów nieliterackich, umiejętność ich analizy i odczytywania na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji, dokonywania przekształceń tekstów, oraz badały świadomość językową zdających i ich umiejętności językowe. Miały one zróżnicowaną formę.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najłabiej

Wśród 10 zadań testowych dwa zadania okazały się trudne (zadania 8., 9.); pięć – umiarkowanie trudnych (zadania 2., 4., 5., 6., 10.). W tegorocznej edycji nie było zadań bardzo trudnych.

Zadanie 8., zamknięte, polegało na zakwalifikowaniu trzech podanych wyrazów z tekstu do jednej z czterech podanych odpowiedzi. Zadanie wymagało od zdających znajomości leksykalnych zasobów kaszubszczyzny. Zostało ono zrealizowane przez zdających na najniższym poziomie w całym arkuszu, bo zaledwie w 24%, czyli patrząc na stopnie trudności było bliskie realizacji w stopniu trudności określanym jako zadanie bardzo trudne.

Kolejne z zadań – 9. (poziom wykonania – 48%) wymagało podania po jednym antonimie do trzech słów z tekstu reprezentujących różne części mowy. Zadanie sprawdzało znajomość podstawowych zasobów języka kaszubskiego.

Zadanie 4. (poziom wykonania – 52%) polegało na określeniu zgodności z tekstem przytoczonych zdań metodą prawda/fałsz. Aby wykonać polecenie, należało przeczytać całość tekstu, zrozumieć jego sens, poprawnie odczytać intencje autora, przeprowadzić wnioskowanie i wybrać odpowiedzi zgodne z prawdą. Aż osiem osób uzyskało za realizację tego zadania 0 punktów, trzynastu zdających – jeden punkt, co potwierdza regułę, że polecenia wymagające wielu operacji stanowią dla zdających kłopot.

W zadaniu 6. (poziom wykonania – 52%), zamkniętym, należało określić kompozycyjną funkcję ostatniego akapitu. Żeby je wykonać, trzeba było zrozumieć czytany tekst, ustalić funkcję kompozycyjną ostatniego akapitu tekstu, odnosząc się jednocześnie do treści całego tekstu.

Za zadanie 5. (poziom wykonania – 67%) zdający mógł uzyskać 2 punkty. Wykonanie zadania wymagało zaklasyfikowania analizowanego tekstu do jednego z podanych stylów oraz określenia jednej cechy wybranego stylu. Zdecydowana większość poprawnie wskazała styl tekstu. Część zdających miała kłopot z podaniem cechy stylu publicystycznego.

Zadanie 2., otwarte, (poziom wykonania – 69%) polegało na zrozumieniu czytanego tekstu, ustaleniu argumentów przemawiających za tym, że wiedza związana z grzybami jest symbolem świadomości kaszubskiej, sformułowaniu odpowiedzi i zapisaniu jej własnymi słowami w postaci krótkiego tekstu. Większość zdających poradziła sobie z wykonaniem tego zadania.

Zadanie 10. (poziom wykonania – 69%), zostało w większości poprawnie wykonane. Wymagało od zdających analizy zawartości drugiego akapitu tekstu, zrozumienia jego sensu, określenia tezy zamkniętej w tym fragmencie i zapisania jej własnymi słowami.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

W zadaniu 1., zamkniętym, (poziom wykonania – 76%), należało dokonać wyboru spośród czterech dystraktorów. Zdający miał za zadanie odczytać tekst zamieszczony w ostatnim akapicie, zrozumieć jego sens, przeanalizować przytoczone propozycje odpowiedzi i wybrać właściwą, zgodną z intencją autora tekstu.

Zadanie 7., otwarte, (poziom wykonania – 83%) sprawdzało znajomość zasobów leksykalnych zdającego i funkcjonujących w języku kaszubskim frazeologizmów. Odnosiło się do wyjaśnienia własnymi słowami związku frazeologicznego *cos wchôdô kòmùs w krew* użytego w ostatnim akapicie tekstu. Większość zdających poradziła sobie z wykonaniem tego polecenia.

Zadanie 3. (poziom wykonania – 84%) także okazało się dla zdających łatwe. W części zamkniętej wymagało wyboru wyjaśnienia słowa *stolemny*. W części otwartej należało podać słowo, od którego ten przymiotnik został utworzony. Mimo iż zadanie było dwustopniowe (za 2 punkty), większość zdających nie miała kłopotu z jego realizacją. Zadanie polegało

na zrozumieniu sensu przytoczonego zdania, wyborze spośród podanych propozycji synonimu tego słowa oraz, w wyjaśnieniu, odniesienia się do kultury kaszubskiej.

B. Tłumaczenie tekstu z języka kaszubskiego na język polski

Umiejętnościami translacyjnymi należało się wykazać w zadaniu 11. (poziom wykonania – 59%). Zadanie okazało się umiarkowanie trudne i polegało na tłumaczeniu tekstu oryginalnego na język polski. Połowa zdających poradziła sobie z tym zadaniem bez większych problemów. Za realizację zadania można było uzyskać maksymalnie 20 punktów. Zadanie sprawdzało znajomości leksyki kaszubskiej, frazeologizmów oraz kompleksowego rozumienia poszczególnych fraz, jak też całości tekstu.

Najwięcej problemów sprawiło zdającym rozumienie niektórych słów (np. *rzeklëna*, *klima*, *kanął*, *karadajka*); kłopot sprawił przekład wyrażen przyimkowych (np. *w przedednie*, *za czim*). W miarę dobrze zdający radzili sobie z rozumieniem całości przytoczonych zdań lub fraz, jednak sporo punktów tracili na tłumaczeniu zwrotów i wyrażen, tłumacząc je dosłownie oraz stosując polskie końcówki do kaszubskich zwrotów, co wskazuje na braki w znajomości leksyki i frazeologii polskiej.

Zdający bez większych kłopotów podawali znaczenia elementów spajających.

C. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w wypracowaniu⁴

Zadanie 12. wymagało od zdających napisania wypracowania na jeden z dwóch tematów. Za wykonanie tego zadania można było uzyskać maksymalnie 30 punktów. Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 60%).

Zdający mogli napisać wypracowanie w języku kaszubskim lub polskim (do wyboru). W kolejnych latach coraz częściej wybierany jest do realizacji tego zadania język kaszubski, w tegorocznej edycji na ten krok zdecydowało się 8 maturzystów. Wybierający do realizacji zadania język kaszubski zdający tracili sporo punktów za poprawność językową i poprawność zapisu, szczególnie za ortografię. Stosując język polski, uzyskiwali w obszarze G i H (poprawność językowa oraz poprawność zapisu) znacznie lepsze wyniki. Czoro zdających nie podjęło w ogóle próby napisania wypracowania, a jedna praca liczyła mniej niż 300 słów, co skutkowało przyznaniem punktów tylko w kryterium A, B i C.

Większość zdających wybrała napisanie wypowiedzi argumentacyjnej. Dwie osoby zdecydowały się na napisanie interpretacji porównawczej.

Maturzyści podejmujący się napisania rozprawki zrozumieli załączony tekst. Większość poprawnie określiła główny problem tekstu. Więcej problemów przysporzyło zdającym sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu (zwykle było ono adekwatne do tekstu, ale niepełne). Zdający podjęli też celne próby rozważenia i oceny rozwiązania tegoż problemu. Nie mieli kłopotu z odwołaniem się do innych tekstów kultury.

⁴ W cytowanych wypracowaniach maturalnych z poziomu rozszerzonego zachowano oryginalny zapis (stylistykę, składnię, ortografię i interpunkcję).

Większość zdających dobrze poradziła sobie z zamysłem kompozycyjnym pracy. Pojawiające się błędy dotyczyły zaburzeń w zakresie funkcjonalnej segmentacji i uporządkowania tekstu (zdarzały się realizacje bez wyraźnego wyodrębnienia – językowo czy graficznie – poszczególnych części pracy i akapitów). W obszarze spójności lokalnej występowały zaburzenia w zakresie zgodności logicznej i gramatycznej pomiędzy sąsiadującymi ze sobą zdaniami.

Żaden ze zdających nie naruszył zasad dotyczących stylu tekstu, u wszystkich podejmujących to zadanie był on stosowny.

Najwięcej błędów pojawiło się w kategorii poprawność językowa. Zdający tracili dużo punktów (piszący po polsku – mniej, piszący po kaszubsku – znacznie więcej) w obszarze poprawność zapisu. W pracach pisanych po kaszubsku zdający tracili punkty za błędy ortograficzne, ponadto w każdej realizacji językowej (polskiej i kaszubskiej) zdarzały się prace świadczące o absolutnym braku wiedzy związanej ze stosowaniem znaków interpunkcyjnych.

Wypowiedź argumentacyjna

Temat 1. Czë człowiek dzejający w pòjedinkã może zmienić świat? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò tekstu i jinèch tekstów kùlturè. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słówów.

Realizacja tematu 1. wymagała napisania wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający, który wybrał ten temat, jest zobowiązany do odwołania się w jego realizacji do załączonego tekstu źródłowego, którym był fragment tekstu pt. *Zamészlenié nad Remùsã* autorstwa Krzysztofa Tuska oraz innych tekstów kultury.

Wśród przywoływanych innych tekstów kultury często pojawiała się powieść A. Majkowskiego *Žëcé i przigòdë Remùsa* (z jej bohaterem tytułowym jako głównym przedstawicielem jednostki silnie zmotywowanej do spektakularnych działań, często właśnie w pojedynkę), ale też pojawiały się realizacje wspierane literaturą obcą czy filmem. Zdający zrozumieli w większości sens załączonego fragmentu tekstu, trafnie określili jego problematykę i funkcjonalnie wykorzystali ją na potwierdzenie swojego stanowiska.

Przykładem pracy zrealizowanej na maksymalną liczbę punktów jest zamieszczone poniżej wypracowanie (Przykład 1.). Wypowiedź argumentacyjna została napisana w języku polskim. W kryterium A zdający we wstępie określa problem – czyli daje odpowiedź na postawione w temacie pytanie: *Czë człowiek dzejający w pòjedinkã mòże zmienić świat?* Swoje stanowisko, czyli odpowiedź na zadane pytanie, zawiera we wstępnym akapicie, odpowiadając, że siła tkwi w grupie, jednostka nie jest w stanie samodzielnie wiele zwojować.

Zdający odnosi się do załączonego tekstu, analizuje jego zawartość, formułuje własne stanowisko, określa kluczowe tezy, na których następnie opiera własną argumentację. Należy uznać, że przedstawione w pracy własne rozważania piszącego i przyjęte stanowisko wobec rozwiązań proponowanych przez autora są adekwatne do tekstu i pełne.

W obszarze trzecim (C) nie stwierdzono błędów rzeczowych ani błędów kardynalnych, świadczących o nieznamomości tekstów kultury, do których zdający się odwołuje (spełniając przy tym wymóg zawarty w drugim członie tematu: *Rozważ problem na spódlim pódónégó tekstu i jiněch tekstów kùlturě*).

Starannie został też przez zdającego przemyślany zamysł kompozycyjny pracy (D). Tekst został podzielony w sposób logiczny na części oraz konsekwentnie uporządkowane akapity, bez zbędnych powtórzeń, czy braków w powiązaniach kolejnych segmentów.

Brak także zaburzeń w spójności wypowiedzi (E). Sekwencje zdań w obrębie każdego z akapitów są ze sobą powiązane, zgodne pod względem kategorii gramatycznych. Styl pracy jest stosowny.

Używane przez zdającego środki językowe wskazują na wysokie kompetencje w zakresie języka pisanego, nie stosuje on konstrukcji z języka potocznego czy wręcz przeciwnie – nie stara się wprowadzić do pracy nadmiernej metaforyki.

W kryterium G – poprawność językowa – co prawda wystąpiły błędy, ale są one nieliczne, zatem nie powodują obniżenia maksymalnej ilości punktów.

W obszarze związanym z kryterium H – poprawność zapisu – również pojawiły się usterki, są one także nieliczne i nierażące.

Przykład 1.

.....W obliczu wielu kryzysów i niegodności mających miejsce, a przecież
wielu z nas, nawet młodych procdów, zastanawia^{to} się nad tym,.....
czy sami bylibyśmy w stanie go uratować i zmienić. Niestety, nie
jest to możliwe. By zmienić obecny stan rzeczy, potrzebne do pracy.....
jest wiele rzt.

.....Podobne rozważania sruł Krzysztof Jusk we fragmencie tekstu

„Rozmieszenie nad Remisó”, dotyczącym Remusa w tajemniczym, kryli-

tylnego kanała powieści „Życie i Przygody Remusa”. Autor

zauważa, że Remus był przez ludzi niezrozumiany i utracił do

momentu swojej śmierci. W rzeczywistości miał on jednak ogromną

wartość i całe swoje życie starał się wykonać swoją powinność

inną niż, by ocalić karubracynę przed zgubą. Symboliczny lekar

obecny w powieści pokazuje, że nas na jej wykonanie wciąż czeka

Chciami Remusowi zabrać wiary, by zrezygnuje i ocalić

królewiankę – karubracynę, zbierając ludzi, szukając miódrych

G

mówi
o tym
o dalszego

H

i chodzi
do podpisu
dratowanie

rodzinnie Stanisław Gunkle w opowiadaniu „Pśë”. Babia Chłopca była lekcją o niej przez swoje dziecko i starzenie ze względu na wiek. Nie rozumiano jej pobożności i przywiązania do tradycji. Za interesowałam się tym jej wnuki, któremu wartości te są ważne i są jej. Rozumiał, jeśli u niego w życiu człowieka jest wiara, dbać o naturę i także własne korzenie. Babia nauczyła go, że nie należy kłócić innych, by samemu nie zostać potem pokrzywdzonym, a tym rodzinie przemawiała się po śmierci ojca Chłopca. Dzięki tej kobiecie świat wysłał kolejną osobę urodzoną i świadomą, która będzie gotowa walczyć w obronie słabszych a także własnej tradycji, wiary i kultury. Młodzi potrzebują starszych, by wysłuchać i nauczyć się odpowiedzialnych wartości, którymi powinno kierować się w życiu. Bez pomocy, może być trudnym człowiekowi trudno, by je pogodzić i tym samym w przyszłości cokolwiek zmienić.

..... żyjemy w społeczeństwie, posługujemy się tym samym językiem..... i to my ma wspólną historię. Ze względu na ludzką naturę, chociaż nam lub urzędu niemożliwym jest, by zmienić los całego świata, my ~~ty~~ może, może. Ojczyzna, w pojedynkę. Zachowując wrażliwość i solidarność, razem możemy osiągnąć wysokość. Wszystkiego wydzwignąć zapytać zamek.

Innym przykładem realizacji tematu 1. (Przykład 2.) jest wypracowanie napisane w języku kaszubskim., w którym zdający otrzymał wysoką punktację za realizację kryteriów A, B, C, D, E i F. Natomiast straty w punktacji pojawiają się w obszarach G i H – co potwierdza wspomniane już wyżej obserwacje, że zdający maturę z języka kaszubskiego mają zwykle problemy w zakresie poprawności językowej i poprawności zapisu. W pracy wystąpiły przede wszystkim błędy leksykalne (najczęściej polonizmy), błędy fleksyjne oraz liczne błędy ortograficzne.

Przykład 2.

.....
 Lédze chca zmieniwać swiat. Czasã té zmia-
 uë tikajã sã lewo uóblészégò òtoczeniò, a czasã
 sã wiãkszé Równak wszësczé sã. Nie je to wòznie,
 czë òbrëmienié tëch zmianów je stólemé, czë
 mòté, jeżë maja cësk na lédzché żëcé wiedku
 w jaczius stãpmiu maja cësk na lédzché
 żëcé. Wszësczé zmianë sã dnãdzé do wprawa-
 dzeniò. Cëtowiek dzejajacy w pòjediukã ni
 mòze zmieniç swiata.

Knësatoł Tusk w swòjim teksce pt. „Za-
 mészlewié uad Remusã” pizne ò wiżë, jakã
 miòł Remus. Cëtòt wëbawic kaszëbianã òd
 zabòzeniò. Najkòwszi pizacë „żëcé i pizgò-
 dë Remus Cëtòt wëbawic kaszëbianã òd za-
 bòzeniò. Równak sòm jeden uick nie mògù

wie je w sãtãdze zrobic wiele, bë òcalęc swiat,
uawetka tak mòti jak swòja famatiò' rodzëzna.
Z drëga, persoua, zrobi wiele wiãcy uizle w pò-
jediukã. w „Kaszëbsczi Paroducië”

Wë wëwiadze S. Bùdzysa z Kaszëbska, Influen-
cerka, tã je pòdsztrichwiãti jiwer z dzejaniém
w pòjediukã. Kaszëbskò Influenckerka je robi wie-
le, jebë òcalęc kaszëbskã, kaszëbsczi jãzëk.
Ròwnak, ~~na~~ czej gòda Ròwnak karda ji dze-
janié mò zachãcic młodëch lédzy do gòda-
wiò pò kaszëbskù. Mjëlë wiãcy młode młodze
zwe zajinteresëje sã kaszëbskã, tej bãdze
mòzno jã ~~zrobi~~ ~~deci~~ ~~sã~~ ~~ti~~ ja rozwijac.
Kardëna mò swiadã, że jedna persoua wie
ja ~~na sãtãdze~~ mòze zrobic wiele, ale czej
tëch persouów bãdze wiãcy, tej bãdze to
miaò szëk. Kaszëbsczi swiat wëmagò òcale-
wiò. ~~Ad~~ i zmiãnië kò, jim wiãcy młodëch
Kaszëbskù, tim lepi dlò kaszëbskã. Cłowiek
bez jinëch lédzy wie szdãta wiele ~~na~~ dlò
swiata, ~~ale~~ Ròwnak, czej stwòmi spòlëznã, jak
Kaszëbskò Influenckerka, tej bãdze mógt
ze swòjim karuã ~~òcalęc~~ zmienic swiat.

Samiòtuy cłowiek ni ma wiòldziégò
ciskù na swiat. Mòze ~~no~~ miec ~~ni~~ prakuë
ùdbë i swienia, ale sòm jich wie zje

zjiscy. Nawetka môté zmiawë sã, drãdié do
 świat mōze mieć wiele gãbów światã
 mōze bëc wsãetkò - uaja rodzczyna, kultura,
 jãzëk, lëdze, a dütërnyma zëjemi. Zebë
 zrobic dlô niego cos, ~~co bãdze~~ do dobnegò,
 musimë wëspòtrobic. Razã mōzemy zrobic
 wsãetkò.

Interpretacja porównawcza

Témat 2. Dokònôj przërównawczy interpretacji pòdónëch dokazów. Twòja robòta miałabë mieć co nòmni 300 słów.

Przedmiotem interpretacji porównawczej były liryki: *Pielgrzymowie* Janusza Mamelskiego i *Droga* Jaromiry Labuddy. Na napisanie analizy porównawczej zdecydowały się dwie osoby.

Napisanie wypracowania wymagało zinterpretowania obu wierszy i dostrzeżenia problemów wspólnych na różnych poziomach tekstu w formule wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający musiał przedstawić własną koncepcję interpretacyjną, czyli propozycję odczytania zestawionych ze sobą dwóch tekstów lirycznych, odkryć i przedstawić sensy tych tekstów oraz ustalić, jakie między nimi zachodzą podobieństwa i/lub różnice. Rozwiązując poprawnie zadanie, nie należało tworzyć dwóch odrębnych interpretacji, ograniczając się do krótkiego zestawienia zawartego np. w zakończeniu wypowiedzi, ale należało umiejętnie i równocześnie na wielu poziomach wyszukiwać oraz przetwarzać informacje dotyczące wspólnych obszarów obu tekstów.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 3.), w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 3.

Od wielu epok ludzie zastanawiają się nad swoją życiową drogą. Upływające lata budzą w ludzkiej świadomości ciekawość, niekiedy lęk przed kresem swoich dni. Także w literaturze przemijanie ~~staje~~ jest częstym tematem wierszy. Przedstawiana motywem odejścia do wieczności podjęto się również dwóch dwójce kaszubskich twórców – Janusz Mamelski oraz Jeromira Lebuda. W wierszach „Pielgrimowie” i „Droga” przedstawiono ukazano dwa odmienne poglądy na temat przemijania.

W wierszu Janusza Mamelskiego obrazowano świadomość ludzką, na

o rozmaitych etapach życia, dotycząca
 premi końca życiowej wędrówki. ~~To~~
 Ludzie idący przez swoje życie
 są dyktowszymi pielgrzymami, którzy
 na początku ^{będąc młodym} ~~raz~~ mniej wysoko i
 dłużej osiągnąć coraz to więcej a
 z biegiem lat, tak jak w ~~drug~~
 trzeciej i czwartej zwrocie, dowiadują
 się, że po ~~sta~~ ~~swym~~ sukcesie przyszedł
 czas zejść ze szczytu góry na dół, dlatego
 ogarnia ich niepokój. Podmiotem wiersza jest
 każdy człowiek idący swoją życiową ścieżką.
 W Jaromiru Labudy ukazano, że życie
 bawi się ~~człowieki~~ ludzkim losem,
 jest tajemnicze i pełne mroku. Tytułowa
 droga jest ścieżką zamgloną. Premijające
 dni są ciężkie a drogą kroczy pochód
 składający się z ludzi idących ~~z~~
 ku wieczności.

W obydwóch wierszach występują pytania.
 W pierwszym z nich są ^{wyszeptałe} ~~one~~ ~~zadane~~
 do nich drugiego człowieka, ~~to~~
 jednak niernana jest nam odpowiedź
 na nie. To adresat wiersza zobowiązany
 jest zastanowić się nad odpowiedzią,
 podobnie jak w wierszu "Droga"

gdzie występują pytania retoryczne dotyczące losu ludzkiego: „Dze je ta granica, do której trzeba dnuć ocernic? Wiele trzeba mieć piękna, iebë nie zdradzić siebie?”

Wiersze te ^{przed wszystkim} ~~przed wszystkim~~ różni nastój-
ni J. Mamelki ~~o~~ przedstawił pielgrzymkę
prze życie jako coś, czego w ostete-
czności nie trzeba się bać i można
dnoc na chwilę przystanoc i odetdnoc
przed nadejściem końca. ~~Wiersz~~

Śmierć przez J. Labudę zostete opisane
w sposób tajemniczy, mistyczny i
mroczny, dlatego człowiek może cnuć
grozë i obawiac się końca.

Odejście do wieczności ma zatem
różne oblicza - dla jednych może
być powodem do odemsnania lëku.
Niektórzy jednak potrafia pogodnic się z
tym nieuniknionym losem. Steje się
to dla każdego z nich tematem
rozważań nad sensem i wartością
życia ludzkiego. Warto zatem
czepać z niego jak najwięcej, jednak
nalezy pamiętać, że ^{tak jak w} ~~ta~~ ^{klasycznej} sentencja
„memento mori” trzeba mieć świadomości;

ze życie ludzkie jest konche i nieubie-
ganie premije.

Wnioski i rekomendacje

1. Analiza zadań związanych z rozumieniem czytanych tekstów publicystycznych potwierdza obserwacje z lat poprzednich, że sporo kłopotów przysparzają zdającym zadania wymagające wiedzy językowej (frazologia, fleksja, składnia) oraz znajomości zasobów leksykalnych poszczególnych języków mniejszości i języka kaszubskiego.
2. Zdający (dotyczy to wszystkich języków) mają kłopoty z rozumieniem struktury i kompozycji tekstu publicystycznego.
3. Trudność stanowią dla zdających zadania wymagające sformułowania i zapisania tekstu własnego w zadaniach otwartych krótkiej odpowiedzi. Często maturzysta nie potrafi dokonać parafrazy przeczytanego tekstu i dokonuje kalki podanych konstrukcji językowych.
4. Podobnie jak w latach poprzednich kłopoty maturzystom sprawia interpretacja tekstu poetyckiego na poziomie podstawowym oraz interpretacja porównawcza na poziomie rozszerzonym, a konkretnie uargumentowanie koncepcji interpretacyjnej. Brak sprawności w odczytywaniu znaczeń przenośnych, niewielka znajomość symboli i kontekstów kulturowych, ale także brak umiejętności funkcjonalnej analizy środków stylistycznych uniemożliwia napisanie pracy maturalnej na maksymalną liczbę punktów. Zdający podejmują próby funkcjonalnej analizy środków i tropów stylistycznych, jednak sprawne posługiwanie się językiem ojczystym, wykorzystanie wiedzy i umiejętności z poetyki oraz dbałość o spójność wypowiedzi i porządek argumentacyjny pozostają dla zdających wciąż dużym wyzwaniem.
5. W ocenie wypracowań najwięcej punktów tracą zdający w zakresie poprawności językowej i poprawności zapisu. Konieczne jest pogłębienie znajomości zasobów leksykalnych poszczególnych języków mniejszości oraz języka kaszubskiego ponieważ ograniczone kompetencje w tym zakresie skutkują brakiem możliwości wyczerpującego sformułowania własnego stanowiska oraz skonstruowania pogłębionego toku argumentacyjnego.